ОВИД

HORIZON

ЛЮТИЙ
FEBRUARY 1958
РІК IX. Ч. 1 (90)
Ціна 40 ц.

Український кооперативний рух уважає за добре все те, що скріплює націю, як самостійну етнічну цілість серед других народів.

ФЕДЕРАЛЬНА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА

„САМОПОМІЧ“

2351 W. CHICAGO AVE CHICAGO 22, ILLINOIS.
Телефон: HU.9-0520

ПРИЙМАЄ ВКЛАДКИ Й ДАЄ ПОЗИЧКИ

ГОДИНИ ПРАЦІ: Кожного дня (крім неділі) від понеділка до п'ятниці від години 9-ої до 2-ої, в суботу від 10-ої до 1-ої, крім цього, у ВІВТОРОК і П'ЯТНИЦЮ від години 6.30 до 8.30 увечорі.

Розвій свій завдячує в першу чергу великому довір'ю Української Громади, що його здобула собі завдяки солідній і фаховій обслузі.

Кооператива виплатила за 1956 р. 3½% дивіденди.

Кожне ощадностеве конто забезпечене до висоти $10.00 in Credit Union Share Guaranty Corp.
Позички забезпечені до висоти $10.000 in Credit Union National Association

У приміщенні Кредитової Кооперативи переводяться
ВСІ РОДИ ЗАБЕЗПЕЧЕНЬ
на авта, доми, меблі, домашнє устаткування, від заразливих і звичайних недуг, нещасливих випадків і т. п. Помагаючи собі помагаєте рівночасно Українській Громаді.

УКРАЇНСЬКА ПЕКАРНЯ

ЛІДІЯ

ВІДОМА З ВИПІКАННЯ НАЙСМАЧНІШОГО ПЕЧИВА, ВІДЗНАЧЕНА ПЕРШИМ МІСЦЕМ НА КОНКУРСІ ВИПІКАННЯ ХЛІБА В ЧІКАҐО.

СКОРА Й СОВІСНА ОБСЛУГА

ТРИ ГАРНО УСТАТКОВАНІ КРАМНИЦІ:

2219 W. POTOMAC HU 6-3844
2510 W. POTOMAC HU 6-2431
1957 W. SUPERIOR HA 1-1677

ОВИД

The Monthly Newsmagazine
No. 1, February, 1958

EDITOR
Mykola Denysiuk

PUBLISHER
Mykola Denysiuk Publishing Co.
2228 W. Chicago Ave.
Chicago 22, Illinois, USA.
Tel. EVerglade 4-3868

Branches:

6 Churchill Ave.
Toronto 3, Ont., Canada

c. Santo Tome 4000
Buenos Aires, Argentina

Representatives:

Australia
Fokshan Library & Book Supply
1 Barvon St.
Glenroy W. 9. Vic.

England
Ukrainian Booksellers
49, Linden Gardens
London W. 2.

Belgium
Ihnat Stachij
Esneux en Iiege

Second-class mail privileges authorized at Chicago, Illinois.

Authorized as Second-class mail, Post Office Dept., Ottawa

Printed by The Alliance Press
1130 N. Ashland Avenue
Chicago 22, Illinois — U. S. A.

All rights reserved under International and Pan-American Copyright Conventions.

Subscription $ 4.00 yearly

Видає й редагує
Микола Денисюк

Мовний редактор Ст. Риндик

Статті, підписані повним іменем або ініціялами, не обов'язково висловлюють думку редакції.

Всі права застережені.

Річна передлата

Австралія і Англія — шіл. 30 —
Аргентина — арг. пезів 60.—
Бразилія — круйзерів 120.—
Німеччина — ДМ. 10.—
Франція — фр. фр. 800.—
ЗДА, Канада і ін. — дол. 4.—
Передплату можна вплачувати довільними ратами

ЗМІСТ

Я. З. Пеленський — **Самостійність і соборність** 3
М. Рильський — *** 7
О. Сацюк — **Феб помстився** 7
Г. Лагодинська-Залеська — **Володимир Грудин** 9
В. Радзикевич — **"Квітчаста країна мрій" Франка** 10
О. Решетило — **Кар'єра** 13
Л. Стаховський — **Франсуа Саґан: "Вітай, смутку"** 15
М. Семчишин і Р. Паклен — **Серед книжок** 17
І. Красник — **УСЦАК** 19
З. Івасиків — **Загадки** 21

На обкладинці: Ія Мацюк — гостя з Бразилії, що відбуває мистецьке турне в ЗДА і Канаді.

ВІД ВИДАВНИЦТВА

Минув ще один рік видавання "Овиду"!

І цей рік був переломовий для нашого журналу, що став виходити на новому терені, в нових і ще не зовсім наладнаних видавничих умовинах. При цьому були перешкоди, повні небезпек для журналу. Найбільш відчувалися перешкоди простору, бо ж "Овид" друкувався в друкарні (в Торонті), віддаленій коло 1.000 кілометрів від редакції (в Чікаго). Все ж таки ці початкові, дуже важкі труднощі вже за нами. Крім того нам удалося згуртувати коло журналу найвидатніших діячів української культури, й журнал своїм всестороннім змістом з'єднав поважне коло читачів у всіх країнах побуту українців на чужині.

Ми навіть мали змогу перевести обнижку передплати з $ 6.00 на $4.00 річно, при чому одно число "Овиду" коштує тепер лише 33 центи. У новий рік "Овид" ступає вже певною ходою, і його поява в дотеперішньому виді запевнена. Це нам удалося осягнути без особливого розголосу й без відклику до патріотичних почувань громадянства за підтримкою, бо "Овид" промовляє своїм змістом до культурницьких зацікавлень читачів.

Тепер перед нами виринають нові можливості нормальної, у видавничому світі, розбудови журналу. Про одну з цих можливостей ми згадували в "Овиді", а тепер ще хочемо звернути на неї особливу увагу: за прийнятим тут звичаєм, нашому журналові, після одного року появи на новому терені, прислуговує право на оголошення великих краєвих фірм — тзв. "Натіонал Адвертайзінґ". Але до цього потрібно мати 5.000 зареєстрованого накладу. Під зареєстрованим накладом розуміється заплачені читачами примірники, що треба виказати торговельними книгами, себто треба доказати, що журнал має таку кількість платних читачів, а не висилається його безплатно для реклямових цілей.

Для осягнення потрібної цифри 5.000 реєстрованого накладу нам ще бракує 2.000 передплатників ІЗ ЗАПЛАЧЕНОЮ передплатою.

Ми переводимо тепер акцію за приєднанням нових 2.000 передплатників, і якщо нам удасться це осягнути, то зможемо подвоїти об'єм "Овиду", друкувати його в двох кольорах із багатьма ілюстраціями, при дотеперішній зниженій передплаті тільки за $ 4.00.

Звертаємося до наших приятелів про підтримку в цій акції. Наших передплатників просимо не тільки відновляти передплату на 1958 рік, але й по можливості спричинитися до розпочатої акції приєднування нових передплатників.

ВИДАВНИЦТВО

ЗА ДВА ДОЛЯРИ ТИЖНЕВО

Енциклопедія Українознавства

Наукове Товариство ім. Шевченка, здійснюючи найбільший досяг української науки в сучасному, видає тепер другу гаслову частину Енциклопедії Українознавства. Перший її том уже появився та є в продажу у Видавництві **Миколи Денисюка в Чікаґо.**

Переводимо тепер підписку на передплату Енциклопедії, що буде мати **5 ТОМІВ і тепер, при підписці** передплати, КОШТУЄ ТІЛЬКИ 50.00 долярів, платних ПО ДВА ДОЛЯРИ **тижнево, пізніше** Енциклопедія буде коштувати 75.00 долярів. Отже, якнайскоріше зголосіть до нас передплату на Енциклопедію Українознавства.

Маємо на складі **ще деяку кількість** першої частини Енциклопедії Українознавства в трьох томах у ціні від від дол. 45.00 (залежно від роду оправи). Цю частину продаємо **також на** догідні сплати.

На бажання висилаємо проспекти.

Замовлення слати на адресу:

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING CO.
2228 W. Chicago Ave. — Chicago 22, Ill.

ВИДАВНИЦТВО МИКОЛИ ДЕНИСЮКА В ЧІКАҐО ПЕРЕДАЛО ГОТІВКОЮ 5.313.00 ам. дол. НА ЗАКУП ЕНЦИКЛОПЕДІЇ УКРАЇНОЗНАВСТВА

В часі побуту в Чікаґо проф. Володимира Кубійовича — головного редактора Енциклопедії Українознавства й д-ра Атанаса Фіголя- — дир. В-ва "Молоде Життя", окремий Міжорганізаційний Комітет під проводом голови Т-ва "Самопоміч" дир. Павла Баб'яка, у висліді переведеної акції придбав понад 12.000.00 ам. долярів на кошти видання Енциклопедії Українознавства. До придбання цієї суми спричинилося наше Видавництво закупом Енциклопедії Українознавства готівкою за 5.313.00 ам. долярів (користуючися при цьому також кредитом Федеральної Кредитової Кооперативи "Самопоміч" у Чікаґо).

Подаємо перший список наших покупців, що замовили й закупили в нас ЕУ до 31 грудня 1957 р.

НАШІ ПОКУПЦІ ЕУ:

По дол. 168.00: ОО. Василіяни, Крушельницький В.
" " 124.00: Повідайко М.
" " 121.00: Городиловський Ю., Сарабин М.
" " 111.00 Басараб А., ОО. Василіяни-Школа св. о. Миколая в Чікаґо, Ґорчинська І., Ключник М., Куріца М., Лозинський Гр., Луцик Р., Масник О., Шпікула Т.
" " 109.00: Волинець Б., Кузьмин М., Романюк І., Турко А.
" " 107.50: Скрипець М.
" " 98.60: Балабан Т., о. Ваврик М. ЧСВВ (фундація для університетської бібліотеки в Европі), Возняк М., Гановський Є., Матковський О., Шкребець Гр.
" " 93.60: Українська Книгарня.
" " 60.00: Атановський О., Бойкевич А., Ганкевич О., Гаравс А., Городиська І., Гребенюк М., Дубина В., Лобур З., Матусяк П., Миськів Ст., Самиця М., Сидорович Ю., Стельмашенко В., Шеремета О.
" " 58.00: Басараб О., Білоскурський І., Ґула П., Залуцький Р., Іващук В., Ліщинський І., Мак Я., Маслянко І., Мельник М., Оренчук В., Плешкевич О., Самбірський Ст., Турчманович І., Турянський М., Фасовська Г., Хім'як П.
" " 51.00: Мартинюк О.
" " 50.00: Гарасовський О., Дубицький Ю., Ільків О., Каламай В., Кос О., Луценко О., Майданський О., Ничай В., Овчаренко М., Паславський Ю., Саєвич Р., Чорній Ю.
" " 20.00: Шліхутка М. (доплата при виміні).

В наступному числі "Овиду" подамо новий список наших покупців ЕУ.

РІК IX., Ч. 1 (90)

ОВИД

СІЧЕНЬ — ЛЮТИЙ 1958

Ярослав З. Пеленський

САМОСТІЙНІСТЬ І СОБОРНІСТЬ

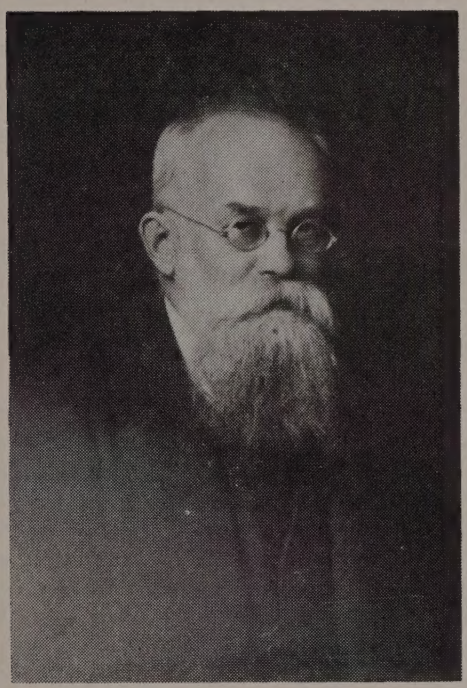

**Михайло Грушевський,
перший президент
Української Народньої Республіки**

Дві основні тенденції визначують сучасну нам добу, а саме: усамостійнення цілої низки народів і їх державна інтеграція та спрямування до погодження справжньої індивідуальної свободи із соціяльним забезпеченням, що виключало б визиск людини. Перша світова війна, хоч і була імперіялістичною війною, спричинила з однієї сторони розвал цілого ряду імперій, а з другого боку відкрила нові перспективи перед силами, що зокрема в східній і центральній Европі ставили собі за завдання об'єднання цілого народу в одній національній державі, щоб зайняти рівноправне й самобутнє місце між іншими, вже державними, народами.

Розвиток національних прагнень в XIX сторіччі на просторі цілої Европи заторкнув також Україну. Її національне відродження відбулося в доволі важких обставинах. Воно було гамоване не тільки адміністраціями імперіяльних держав, що в їх системі знайшлися українські землі, але й власними реакційними елементами, як, напр., малоросіянством на східньо-українських землях і москвофільством в західніх провінціях нашої батьківщини. Речники модерного українства зв'язали його розвиток із поступовими течіями европейської суспільної думки. І хоч його початок має свої коріння в романтичному шуканні за власною минувшиною, у відкритті власної мови і захопленні своїм народом, то його політичні аспірації дуже вимовно кристалізувалися в українськім націоналізмі XIX ст., що нав'язував до панівних в Европі ідей демократії, лібералізму і соціялізму.

Батьки українського національного відродження Шевченко, Костомаров, Драгоманов, Антонович та врешті М. Грушевський і І. Франко, стояли в боротьбі проти чужих держав-імперій, а їх суспільно-політична дія була спрямована на те, щоб усе, що мало державний характер, підважити й завалити, бо це були таки чужі держави. Ця настанова оправдувала себе цілковито, коли зважити, що са-

ме бюрократичний і імперіяльно-державний апарат найбільше гнітив українські народні маси й був важкою перешкодою здорового розвитку українських національних сил. Не припадково писав М. Грушевський у своїх враженнях з італійської подорожі, що немає потреби дуже захоплюватися державою, навіть і власною, бо з нею зв'язані «шибениці, в'язниці й поліція», себто вона сама по собі стає «двосічним мечем». Ця досить поширена настанова не залишилася без впливу на хід і розвиток подій в рр. 1917-20, проте вона не була вирішальною. як це хотіли бачити пізніші критики керівних постатей української революції.

Із перспективи часу стає багато легше зрозумілим, що концепція державної самостійности могла зродитися тільки після реалізації певних культурних, соціяльно-економічних, а головно політичних передумов. Яких великих зусиль було потрібно, щоб устійнити справжню культурну окремішність, щоб створити нову українську літературну мову, щоб зродилася національна література, постала власна національно-історична школа. Це все видається сьогодні вже не таким важним та епохальним, але без них не була можлива українська революція та її завершення в державних актах. Так само мусіла була насамперед оформитися хоч би нечисленна українська інтелігенція, так само конечними були українські суспільні й торговельні інституції. Без цих усіх первнів національного відродження не можна собі уявити політичних прагнень і цілей українського національного руху.

Перші політичні аспірації зводилися до осягнення основних громадських свобід, а саме свободи слова, друку, віровизнання, виборчого права, правовости в державі і рівноправности перед її законодавством. Із цих причин український рух в'язався з конституційними рухами в російській і австрійській імперіях. Зокрема в Австрії цей підхід мав своє виправдання, бо уможливив не тільки далекойдучий розвиток галицького українства, але сприяв також виробленню політичних діячів цієї провінції. Змагання за українське відродження ототожнювалося із змаганням за свободу, за демократію і соціяльну справедливість.

Із такими політичними потребами опинився український рух на переломі 19-го і 20-го сторіч. Щойно тоді українська політична думка спромоглася на оформлення самостійницької державної концепції. Її першим речником був Юліян Бачинський («Україна ірредента», Львів 1895); за ним слідував із подібними поглядами М. Міхновський у своїй «Самостійній Україні». Українські партії в Галичині ставили собі від початку 20-го сторіччя, як максимальну програму, об'єднання українського народу в одній соборній, незалежній державі. Обидва згадані публіцисти й західньо-українські партії були згідні в тому, що проєктована ними українська держава має бути демократичною, правовою і з поступовим соціяльним устроєм.

Перед вибухом першої світової війни загально визнаний лідер українства М. Грушевський і ряд соціялістичних діячів із східніх областей ставилися з певною резервою до тодішніх самостійницьких концепцій. Не робили вони цього з ворожої настанови до ідеї української державности, а тільки з мотивів практично-політичних, уважаючи, що самостійність може зреалізуватися лишень після далекойдучої внутрішньої національної інтеграції. Свою концепцію автономії і федерації вони виводили з міркувань про практичні потреби українства в Росії. А говорячи про федералізм, як політичну концепцію, не застосовували її виключно до розв'язки національного питання в царській імперії. У своїй брошурі «Звідки пішло українство і чого воно хоче» 1917 р., Грушевський виразно сказав, що **европейська,** а не російська федерація є його ідеалом.

Отже, немає потреби оперувати сьогодні витертими термінами про «федералізм і брак самостійницького духа» у Грушевського, Винниченка, Скоропадського та інших українських діячів цього часу. Ми повинні оцінювати їх такими, якими вони були й хотіли бути. Не можемо вкладати в їхні заяви і терміни сучасного нам змісту. Надаваймо їм таке значення, яке вони їм самі надавали і яке воно тоді для українства мало.

**
*

Українська революція 1917-20 рр. була без сумніву переломовим станом у житті нашого народу. Вона включала його в політичне життя східньої Европи, вона вирвала його з атмосфери безпредметности, аморфности і сірого животіння. Вона розкрила нові перспективи, що передбачали кращі можливості його розвитку. Її розвиток і стадії, якщо йдеться про політичні спрямування і цілі, відзеркалюють найкраще самі універсали Української Центральної Ради. Вони показують, що її діячі цілком консеквентно продовжували ідеї українського національного відродження XIX-го сторіччя. Вони завсіди наголошували народній характер революції, що випливало головно з концепції Грушевського про «безбуржуазність української нації». Воля і доля народу були фундаментальними заложеннями політичної філософії українських демократів. Але керівники нової української державности були не тільки демократами, а також і соціялістами, і звідсіль треба розуміти їх концепцію трудозої держави. В усіх чотирьох універсалах читаємо з наворотами слова, трудовий народ, апелі до народу робітників і селян, а четвертий універсал кінчається закликом до горожан «стояти непохитно на сторожі добутої свободи й прав нашого народу й усіма силами боронити свою долю від усіх ворогів селянсько-робітничої Української Республіки».

Це становище не можна назвати припадковим. Воно мало своє коріння в політичному мисленні українських народників, які голосили, що тільки

простий люд залишився вірний українським традиціям, що тільки з його сил може прийти нове відродження. Цей культ народу був властиво важливішою, ніж марксистське вчення, причиною, якщо йдеться про причини другого захоплення, тобто трудовим ладом. Свою консеквентність, якщо йдеться про обидві проблеми, діячі української революції дорого оплатили, зазнавши від большевиків переслідувань за «український буржуазний націоналізм», а від західніх аліянтів ненависть за те, що виломилися з табору всеросійської демократії і пішли своїм шляхом. Настанову західніх аліянтіз характеризував найкраще виступ одного речника французького уряду, що з розмові з українськими відпоручниками, які хотіли виєднати допомогу для України, ставив, як першу вимогу, «вигнати Петлюру й Винниченка, як псів», бо вони «большевики й займаються бандитизмом». Цей вислів ілюструє нам чи не найкраще одну з причин прогри наших визвольних змагань. Це була вкрай несприятлива зовнішньо-політична ситуація, що в ній знайшлася молода українська держава. Але, яким би важливим не був цей момент, його не можна назвати єдиним і вирішальним.

Питання про причини й вину прогри в наших визвольних змаганнях не нове. Воно таке старе, як сама програ. Дискусія над цим велася вже від 1920 р., щонайменше два десятиріччя. Вона трохи притихла сьогодні, але ще дотепер знаходять полемічно настроєні одиниці, що уважають за добрий тон «вдарити» політичного протизника «аргументом» зперед сорока роками. В основному зарисувалися дві позиції. Одна - це становище критиків керівників української революції. Ці критики твердили, що українська соціялістична демократія здемобілізувала народ, не бажала самостійности, розпустила армію, не виявила принциповости у відношенні до Росії і розбазарила державність. Другу позицію зайняли оборонці української політики тодішніх часів, головно її активні учасники й речники головних політичних течій того періоду. Вони заступали погляд, що основною причиною невдачі була слабо розвинена національна свідомість, загальне бажання миру, а через це й нехіть служити далі в будь-якій армії, а вкінці вкрай ускладнена міжнародня ситуація.

Сьогодні можна вже спокійно й без пристрасти розглядати й оцінювати ці проблеми. То безперечно правда, що національна свідомість у державному розумінні таки не була на висоті. Не можна вважати за доказ національної свідомости те, що хтось любить їсти смашні галушки, обвішує хату вишиваними рушниками й співає в романтичному настрої «позаростали стежки, доріжки». Справжня національна свідомість міряється готозістю служити в армії, дисципліною в плаченні податків, вимір послуху, коли треба жертвувати майном і здоров'ям, та врешті твердою послідовністю у виконуванні громадських обов'язків. Ці справи виглядали в нас у той час досить марно. Вийняток становила поза всяким сумнівом ЗУНР, бо в той час галицькі українці, не зважаючи на своєрідний провінціоналізм, здали державний іспит, жертвуючи саме в найневідрадніших обставинах не тільки майном, але й життям.

Міт про одно — чи півторамільйонову українську армію на початку революції вже цілковито розвіявся. Учасники військових з'їздів не репрезентували українських військових формацій, а тільки зукраїнізовані частини російської армії, що програла війну. Переважна більшість її учасників хотіла тільки одного: Дістатися до хати, а не воювати далі по будь-якому боці. Армія, що йде вперед і перемагає, рівняється **стампеді,** але **стампедою** є також армія, що програла й відступає чи розбігається. Немає, твичайно, сили, що б її стримала й оформила. Отже, не говорім про розпущення мільйонової армії, бо в той час такої не було.

Закид щодо браку самостійницького й державного духу видається досить однобічним й дещо нелогічним. Якщо керівники Української Центральної Ради були так дуже проти самостійности й державности України, то пощо вони її проголошували й намагалися всякими способами її втримати. Не можна ж одночасово читати гордо на академіях славні слова IV-го Універсалу: «Од нині Українська Народня Республіка стає самостійною, від нікого незалежною, вільною, суверенною державою українського народу» і при цьому закидати авторам тих слів, що вони були проти самостійности й державности!

Можна й треба питатися, чому їх рішення прийшло щойно 22. січня 1918 р.? Чому вони не могли скоріше позбутися концепції єдиного фронту з російською демократією? Обидва питання дуже тісно між собою пов'язані. Але годі сумніватися в щирості їх зусиль для величі, добробуту й усебічного розвитку власного народу. Вони бажали, щоб УНР була народньою і соціяльно справедливою державою, і в цьому немає нічого злого. Вони хотіли, щоб у ній панували правопорядок, справедливість і поступ. Ніхто інший, як її перший президент М. Грушевський, уважав УНР за «єдину покищо державу трудящого люду, що має послужити взірцем, школою для інших демократій світу, що будуть колись посилати до неї своїх дітей вчитися жити, працювати й правити державою зі становища трудящого люду».

«Нашій народній державі ставимо грандіозні завдання: Не тільки зверхню охорону ладу й порядку, що її ставить собі звичайна буржуазна держава, хоч би й буржуазна республіка, а переведення і поглиблення правдивого, послідовно розвиненого демократизму й можливе наближення до соціялістичного ладу...

«Хочемо охорони прав, інтересів і впливів економічно слабших, регуляції економічних і політичних прав на їх користь, створення можливо спри-

ятливих інтересів для праці активної, а не для економічних впливів рент'єрів і капіталістів. Бажаємо перебудови всієї державної і соціяльної будови в інтересах можливо збільшеної продуктивности й можливо рівномірного розподілу її продуктів між громадянством.

«... я й кажу. що українське громадянство, українська демократія повинні перейнятись почуттям державности-патріотизму і пієтизму для своєї трудової держави, зробити її центром, все будувати на державнім фундаменті, а від держави, навпаки, жадати забезпечення своїх потреб і сповнення своїх завдань соціялізувати державу і заразом удержавлювати соціяльне життя в широкому значенні цього слова». («На порозі нової України», Київ 1918, стор. 37, 45, 46).

У цій заяві знайдемо своєрідний утопізм, соціяльний патос і може дещо скромну давку цього холодного і проникливого реалізму, що робить державного мужа великим політиком, але в ній годі дошукуватись неясности відносно українських національних прагнень.

Наші політики 1917-20 рр. не з'явилися випадково в Україні. Вони вийшли з народу й були його автентичними речниками. Вони були такими, на яких ми могли здобутися на даному історичному етапі. Нація має завжди таку еліту, на яку вона спроможна і на яку вона заслуговує.

**
*

Хоч може спізнено і з великими перепонами, самостійність була проголошена, а згодом і соборність. Ця остання могла, якщо йдеться про українську сторону, краще реалізуватися, бо вправді не виводилася з далеко наперед устійненої політичної програми, але із щирих бажань народніх мас різних українських провінцій жити разом ув одній державній організації. Українські діячі напередодні першої світової війни підкреслювали завжди, що, перед вступом до будь-якої федерації, українські землі мусять бути об'єднані. Політика галицьких українців, зокрема парляментарного клюбу у Відні, була ведена під кутом соборности (Концепція про відірвання українських земель від Росії. об'єднання їх із західньо-українськими й створення держави під австрійським протекторатом).

Соборність була постійно пропагована «Літературно-Науковим Вісником» та іншими українськими публікаціями. Соборність була попри політичний аспект ще предметом романтичних мрій. Вона зазнала знівечення на відносно короткий час, бо хоч і в формі УССР, хоч і частково в ході політичних потягнень большевиків, вона є таки в основному сьогодні здійснена. Тим більше існує вона в Україні в політичній свідомості громадянства, що вже перестало думати провінційними категоріями, а діє і мислить у всеукраїнському дусі. Збруч існує хіба ще тільки на еміграції, серед елементу відсталого, вузького й для української політики ненадійного. Треба цілком відкрито говорити про те, що творення партій і центральних суспільно-громадських організацій на «земельницькій» базі шкідливим і нездоровим еміґрантським проявом.

По сьогоднішній день залишилася нездійснена державна самостійність. Але ми вже знаємо, що без неї український народ не може розв'язати задовільно своїх політичних, економічних і культурних проблем. Ми свідомі, що жодна, навіть найбільш демократична Росія їх не розв'яже й буде тільки перешкодою в справному розвитку українства. Воно зазнало за останніх сорок років більше ніж болючого досвіду з Росією і її політикою. І політичній свідомості і мисленні українства утвердився погляд. що і демократичний лад, і соціяльно— поступовий устрій, і культурний розвиток можуть бути здійснені тільки у власній національній державі.

Акт 22. січня 1918 року мав переломове значення в українській історії. Є він початком усіх дальших змагань і прагнень до державної суверенности. Без нього не було б довголітньої революційної акції між двома світовими війнами, других визвольних змагань і боротьби УПА. Без нього не до подумання навіть державність у формі УССР і ті вдобутки, що їх вибороло собі українство навіть у рямках совєтської системи. Від двадцять другого січня починається новий етап в українській історії, етап державної політики, я сказав би, політики українського національного інтересу.

Але рівночасно з тим ми не повинні забувати політичного змісту IV Універсалу, де виразно сказано, що українська держава має бути народньою демократичною республікою, що вона зобов'язана забезпечити українським працюючим масам справедливий і поступовий соціяльний лад, що в ній пануватиме свобода, толеранція і правопорядок. За це і за такий зміст української державности боролося революційне підпілля на українських землях під час і після другої світової війни.

Постання української самостійної держави перед 40 роками треба уявляти собі в контексті великого національного ренесансу народів східньої Европи Азії. а тепер і Африки, що є однією, я сказав би основною рушійною політичною тенденцією сьогочасної доби. Національна самостійність не є відживілим явищем, а національна держава відмираючим суспільним організмом. Якщо щось відмирає то хіба тільки імперії і колоніяльні системи. Націоналізм, що прагне до власної держави з демократичними вольностями і справедливим соціяльним устроєм, є наскрізь прогресивною течією. Реакційними є сили імперіялістичні, а з-поміж цих найбільше російські. Вони хочуть втримати те, що було колись, що є вже пережите і від чого годі чогось сподіватися.

Відновлення української самостійности не вирішило б усіх проблем у світі, але воно сприяло б створенню на сході Европи системи, кращої від

Максим Рильський

**
*

З народнього напившись джерела,
Як із Дніпра бере веселка воду,
О, рідна пісне, знову ти прийшла
До матері й до батька — до народу.

Співай тому, що мінить лик землі,
Що справедливості несе закони,
Хай сяє мир у тебе на чолі,
Але готова будь до оборони!

О пісне! Від народу кров і плоть
Ти узяла, щоб лиш йому служити.
Тебе ніхто не може побороть,
Бо вільний дух твій — правдою повитий.

1958

Олексій Сацюк

ФЕБ ПОМСТИВСЯ

І судді, і радники, і численні атенці, що раннім ранком зайняли місця під масивними колонами та стінами круглого долоса, — усі відчували втому велику і нетерпеливо ждали, коли він скінчить говорити.

Він на хвилину замислився. Потім підвів чоло догори і підняв руку. Це означало, що він всього не сказав.

І знову в долосі ні шарудіння, ні шелесту. Запала глибока тиша. Очі всіх були звернені на середину, туди, де стояв він у своєму зношеному хітоні, загорнутий у гіматіон сірий з грубої вовни, з фалдами, що аж до колін спадали. Одні дивилися на нього з любов'ю, одні — з ненавистю і злобою великою. Лише судді зберігали камінний спокій на обличчях своїх, бо їм так закон велів древній, атенський.

Крізь легку сутінь, що почала нависати між колонами долоса, продерся останній промінь. Упав на камінні плити, якраз на середину, де стояв він, і осяяв його постать, що, здавалося, виростала з каменя і схожа була на статую камінну.

Уже був кинутий третій жеребок. Уже смерть черкала крилом його сиву голову. Але на його устах була усмішка.

— І вам, судді, слід би чогось доброго сподіватися по смерті, — промовив, — і те одне вважали за правду, що немає для праведника нічого злого ні за життя, ні після смерті...

Вчувши це, судді спустили голови й сиділи, наче винуватці. Аніт же і Мелет зчинили тривогу велику серед прихильників своїх. З ними і Лікон. Вимахували руками, викрикували, пронизували старця сивоголового грізним блиском очей. Мелет запалав люттю безмежною. І не втримав. Крикнув на ввесь долос, аж луною вдарило поміж колонами:

— Чуєте, атенці, що каже Сократ?! Чуєте?!

— Він і суддів смертю лякає! — вигукнув Аніт.

— Негідник він! Зіпсував нам молодь! — кинув Лікон.

— І нас зневажає! — додав хтось з-поміж народу.

Спокійно Сократ стояв на камінних плитах і лівою рукою підтримував гіматіон сірий з грубої вовни. Дивився на юрбу і в очах його був жаль великий. А серед юрби щораз більше розпалювалась пристрасть. Вона вибухала гнівом і криком наповняла долос.

Відчув біль у душі своїй Сократ, що мусить відійти саме тоді, коли атенці найбільше його потребують. Підняв руку і тримав її високо, доки гамір не втихомирився.

— Одного прошу я вас, атенці, — продовжував

САМОСТІЙНІСТЬ І СОБОРНІСТЬ

тієї, що панує там сьогодні. Воно принесло б відмінну рівновагу сил і, на нашу думку, справедливіше впорядкування міжнаціональних взаємин. Із цих причин російські імперіяльної сили в СССР і на еміграції стараються протидіяти процесові національного усамостійнення всіма способами — засобами диверсії, поширенням русофільських тенденцій, напередрішенством, тощо.

Усупереч цьому, доведеться продовжувати політичну акцію, згідну з заложеннями українського національного інтересу, з'ясованими в січневих актах.

спокійно, — моїх синів, як виростуть, карайте і творіть їм те, що я вам творив. Якщо про маєтки дбатимуть більше, ніж про чесноту, та вважатимуть себе чимсь, нічим не бувши, картайте їх так, як я вас картав...

Зробив павзу. Поправив гіматіон.

Долосом тимчасом покотився шепіт. Мелет із Анітом переглядалися і не могли затаїти радости великої, що перемога була за ними. Зате з сумом дивилися учні на свого учителя, і в очах їхніх був біль глибокий.

Повів поглядом Сократ по всіх присутніх, і в погляді його злоби не було на макове зернятко. Дивився на атенців, бо любив їх більше, ніж себе самого. Зір його зупинився на обличчі найулюбленішого Платона, потім на обличчі Ксенофонта. І на обличчях інших учнів, що були разом із ними. Послав їм останню усмішку. Кивнув головою. Лице його старече ні на мить не втратило спокою.

Ще коротка павза. Ще хвилина важкої тиші в передвечірніх сутінках долоса.

І сказав Сократ, до суддів і всіх атенців звернувшись:

— Пора вже нам розстатись: мені вмирати, а вам жити. Але, хто з вас по кращу йде долю,не відомо нікому, тільки Богові одному.

На цьому закінчив Сократ свою оборону і, споглянувши ще раз на атенців і суддів своїх, повільними кроками подався до виходу в супроводі воїнів мечоносних і всього народу, що на суді був в долосі.

І повели його вулицями Атен до в'язниці, наче злочинця вельми небезпечного, що зіпсував молодь атенську і богам атенським не корився.

І посунула хмарою юрба за ним, а з нею й улюблені учні його, що в душі оплакували учителя свого.

Сонце за гори ховалося, що за містом, і кидало проміння багрове на акрополь високий. І шумко пливла Кефісос - ріка, звідки Сократ не раз воду пив і в холодку дерев надбережних вів бесіди з учнями своїми.

І сказав Сократ, до Платона звернувшись, що йшов праворуч біля нього:

— Вода ця життя дає людині, але людина й цикуту на ній варити вміє...

І посміхнувся Сократ гірко, а Платона біль за серце стиснув, і сльоза покотилася по молодому лиці його. Вибіг наперед і камінь підняв з дороги, щоб учитель ноги об нього не скалічив. А ті, що були поблизу, сміялися з нерозумного вчинку Платонового.

Лікон же не стерпів і крикнув, щоб юрба уся почула:

— Такому негідникові камінь з дороги підіймати! Та ще й перед храмом сонцесяйного Феба, що йому він усе життя своє не корився!

— За те й покарав його Феб! Хай знає! — вигукнув Аніт.

— Соромся, Платоне! — додав Мелет.

— Ти ж син розумного батька! — докором кинув хтось із юрби.

Посміхнувся Сократ, нічого не сказавши, але йому важко на душі стало, бо шкода було атенців. А Платон ішов праворуч біля учителя свого і, здавалося, не чув тієї образи, що йому атенці наносили.

Згодом розійшлася юрба, і гамір завмер у присмерках вечора. Було чути тільки Ерідіян-річку, що по камінчиках хлюпотіла, опливаючи акрополь високий. І тихий шепіт між учнями, що йшли побіч свого учителя.

Звернувся Сократ до них, благаючи, щоб до вогнищ домашніх верталися, натомилися ж за день у суді, то й відпочинку потребують. А учні просили, щоб промовив до них, бо голос його почути хочуть востаннє.

Подумав мудрець схиливши голову, потім підвів чоло, на яке упав багрець сонця, що було вже за горами, і сказав, на них дивлячись.

— Любіть атенців...

І подали Сократові чашу з цикутою, що її зварив ескулап учений на воді з Кефісос- - ріки бистрої.

Тримав чашу Сократ у руці і дивився на учнів своїх, потім на гори, що за містом, наче пригадував собі щось дуже далеке.

І підійшов до нього Хайрефонт, воїн, що в боях прославився численних, і, втерши сльозу рукою обважнілою, мовив:

— Шкода мені тебе, Сократе... Ти ж вельми хоробрим воїном був. Пригадуєш, як ми билися з беотами під Деліоном? Тебе вороги боялися більше, ніж звірі лева. Ти життя спас Ксенофонтові. Правда, Ксенофонте? — і звернувся до названого, що стояв у гуртку учнів Сократових.

Сумно підтакнув Ксенофонт, бо правдиві були слова Хайрефонта, воїна.

— А полководець Лахес, що в боях посивів, сказав, і всі чули, — продовжував Хайрефонт, — що, коли б усі атенці були такі, як ти, Сократе, щаслива була б наша батьківщина...

Мовчав Сократ і на гори, що за містом, дивився.

— Сам себе погубив ти, Сократе. І мені вельми шкода тебе. Чи то не краще було б спокійно собі жити, людей на балачки не зводити, богам атенським коритись, то ж зажив би щасливо та багато, як Калій...

Права брова здригнулася в Сократа. Він перевів зір свій на Хайрефонта, воїна, що в боях прославився численних, і сказав посміхаючись:

— Не шкодуй мене, Хайрефонте, і не плач по мені. Шкодуй краще Калія. А по кім з нас плакати, це скажуть нащадки наші.

І підняв чашу Сократ до уст своїх, і пив спокійно цикутку гірку, що зготовив її ескулап учений атенський.

Текли краплі по бороді сивій і падали біля сандалів Сократових на кам'янь твердий в'язничного двору.

ВОЛОДИМИР ГРУДИН

Володимир Грудин, один із найкращих українських сьогочасних композиторів, народився в Києві, в музикальній сім'ї (мати його, добра піяністка, була ученицею М. Лисенка). Музичну освіту одержав у консерваторіях, — у Києві та в Одесі. Його вчителями були: знаний російський композитор Ґлієр (композиція), проф. Тарновецький (фортепіяно), композитор та дириґент (приятель П. Чайковського), Й. Прібік (дириґентура).

В. Грудин почав компонувати, маючи 15 років, спершу лише для фортепіяна. Після закінчення музичної освіти починає виступати з концертами як піяніст, а його композиторська діяльність поширюється на різні ділянки музичного мистецтва. Його твори друкуються і на Україні, і за кордоном та скоро стають популярними. Їх виконують у концертах, на радіо та на різних конкурсах із великим успіхом, а за пісні до слів Т. Шевченка одержує В Грудин ювілейну медалю.

Поруч із композиторською та концертовою діяльністю стає він викладачем у Консерваторії та в Інституті ім. Лисенка в Києві та в Одесі, а згодом у Празі та Парижі. Під цю пору є професором Українського Музичного Інституту в Нью-Йорку.

З великого числа творів В. Грудина треба назвати: симфонію, три сюїти для оркестри, два тріо, один квартет, сонати для скрипки та віолончелі, а з фортепіянових творів — два концерти з оркестрою, сонати, дві сюїти, токкату, дванадцять етюдів, вальси та багато менших творів. Крім цього, скомпонував В. Грудин багато пісень та романсів, а також музику для фільмів. Тепер працює над закінченням 2-го фортепіянового концерту з великою оркестрою, що має бути вперше виконаний весною ц.р.

Наші любителі музики в Нью-Йорку мали не раз нагоду познайомитися з творчістю В. Грудина, вперше, мабуть, в листопаді 1953 року на концерті співака Михайла Мінського, що виконав деякі з пісень та романсів В. Грудина (Серенада Дон Кіхота, Японський романс, Сон, Чому не сміешся ніколи, до слів І. Франка, Посіяла руту-мяту, Ой на горі ромен цвіте) при акомпаніяменті автора.

На концерті з творів Грудина, в травні 1955 року, були виконані: прелюдія і токката для фортепіяна, соната для скрипки та фортепіяна, а з вокальних сольових творів, крім деяких, вже вище згаданих: Ти не прийшла, Мімоза, Ой на горі калина. На цьому концерті був виконаний також один із великих творів Грудина — Тріо на українські теми — в 4-ох частинах.

Скрипаль Вол. Цісик на своїх концертах в Нью-Йорку (грудень 1957 р.) та в Ньюарку (січень 1958 р.) виконував скрипковий твір Грудина — "Станца".

На місяць лютий ц.р. заповіджено два авторські

концерти В. Грудина, один у Філядельфії, другий у Нью-Йорку. В їх програму мають увійти: фортепіянові твори (у виконанні автора), Контрасти, Вальс, Токката, твори для скрипки з фортепіяном — Екзотична поема, Осіння поема, Весняна поема та "Станца", пісні й романси — Чому?, Весна (до слів Л. Українки), Мімоза (до слів Хітамаро), Боюся ласк твоїх (до слів Шеллі), Не співайте (до слів Л. Українки), Сон (до слів Богданівської).

Грудин — імпресіоніст та заразом романтик. Його композиціям притаманні всі прикмети високої, витонченої музичної культури та, свого роду, елеґантність. Виразова скаля його творів дуже багата: ґротеска, народній ґумор, екзотика, меланхолія, ніжна поезія. В. Грудин, як кожний композитор, що не стоїть на місці, але постійно розвивається, шукає нових виразових форм, і тому його гармонія, мелодика та ритміка такі різноманітні. Його система раз атональна, іншим разом політональна, то знову — тональна.

Грудин, композитор різноманітних музичних жанрів, міг покищо дати нам пізнати лише твори більш камерного характеру. Зате його більші твори, як симфонія, сюїти та фортепіянові концерти з оркестрою, ждуть своєї черги, точніше — відповідної нагоди і більш сприятливих обставин до їхнього виконання, та щойно тоді можна буде говорити про його творчість у цілому.

Володимир Радзикевич

„КВІТЧАСТА КРАЇНА МРІЙ" ФРАНКА

Чарівну "Лісову ідилію" розпочинає Франко словами:

"На романтичного коня сідаю.
Крилатий звірю, не пручайсь, не ржи!
Неси мене, куди я загадаю,
На фантастичні ті шпилі біжи,
Де вихор грає, стогне гомін гаю,
Де на вузькій, мов ниточка, межі
Фантазія і дійсність спина в спину
Глядять у **мрій квітчастую країну**".

"Квітчаста країна мрій" була не тільки джерелом, звідки виплили найкращі й найцінніші твори І. Франка, але й джерелом його душевного неспокою, глибоких хвилювань, конфліктів і переживань.

У циклі поетичних творів, що носить наголовок "Нічні думи" й увійшов у збірку "З вершин і низин" є поезійка "Догоряють поліна в печі"... Написав її Франко 18. листопада 1881 р. Поет сидить у задумі і снує чорну низку думок. У його серці палає жар. У його мізку ворушаться, печуть і бушують вогняні думи. У його нутрі вогонь. Поет закінчує:

"Я боротись за правду готов,
Рад за волю пролить свою кров,
Та з собою самим у війні
Не простояти довго мені".

В останніх стрічках Франко ясно говорить про те, що йому приходилось вести затяжну боротьбу з самим собою, що ця боротьба томила його нерви, підривала його сили, нівечила здоров'я більше, ніж боротьба з усякими зовнішніми противними силами.

У своїх поетичних творах Франко завжди був щирий. Писав про те, що дійсно хвилювало, захоплювало, боліло, тому вислів думок у названому поетичному творі — це не тільки якась поетична фраза, як вислів поетичної моди, як це часто бувало й буває в різних поетів різних часів, а вираз дійсного страждання, глибокого внутрішнього конфлікту, справжньої психічної боротьби.

З уваги на те, що ця внутрішня боротьба поета відбилась голосним відгомоном у його літературній творчості і залишила в ній глибокі сліди, хотілось би простежити її причини, її натугу й затриматись при найсильніших її виявах.

Передовсім сам процес літературної праці був для Франка постійним джерелом внутрішнього неспокою, глибокого невдоволення, прикрого змагання в його душі. Франко по своїй вдачі був романтиком. Був романтиком у житті і цю основну рису своєї вдачі виявив також у літературних творах.

Не треба, здається, пригадувати життєпис поета, щоб доказати, що не холодним, твердим розумом, не тверезим практичним вирахованням керувався поет у житті, а виключно почуваннями, живою, буйною уявою. Керуючись холодним розумом, міг досягнути, завдяки своєму талантові, високих щаблів на драбині тодішнього суспільного життя, міг здобути визначне становище, що запевнило б йому добробут, життєві вигоди й розкоші. У своїй автобіографії згадує він сам про свою феноменальну пам'ять. Про його незвичайний талант згідно висловлювались його шкільні товариші. Віршами писав завдання: українські, польські, німецькі, деякі теми розгортав у наукові студії. І нема сумніву, що при такій феноменальній пам'яті, при такій небуденній обдарованності міг своє життя влегшити собі, якби не був непоправним фантастом, ідеалістом, романтиком.

Вже в дитячих роках основними рисами вдачі поета були риси романтизму: глибина почування і буйність поетичної уяви.

"Сусіди — читаємо в оповіданні "Малий Мирон" — тихо шептали, що Мирон якесь не таке, як люди; іде та й розмахує руками, ґуторить щось сам до себе, візьме прутик, швякає по повітрі, або стинає голови з будяків та ластів'ячого зілля".

Захоплений красою природи (також риса роман-

тичної вдачі), Малий Мирон любив бігати по зелених цвітистих лугах, поміж широколисті лопухи та пахучий ромен, упиватися солодким запахом конюшини, цілими годинами сидіти, запхавшись у високий зелений косітник та вдивляючись у плюскотливу воду, де йому при соняшному світлі уявлялась таємна глибінь. У хаті лякався "дідів" у кутах, череватого комина, чорного внутрі від сажі.

Його завжди бистра, жива уява витворювала образи, що всеціло захоплювали його душу й залишались тривкими, незатертими спогадами в його пам'яті. Прекрасний доказ на це — його оповідання "Під оборогом", де малий хлопчина проганяє хмару, що нависла над селом.

"Хлопець піднявся на коліна. Його лице горіріло, очі горіли, в висках стукала кров, як молотами, віддих був прискорений, у грудях хрипіло щось, немов би і сам він двигав якийсь величезний тягар, або боровся з кимсь невидимим із крайнім напруженням усіх своїх сил..."

На глибину почування в малого Мирона вказує оповідання "Мій злочин" із мотивом докорів сумління з причини загибелі безборонної, невинної пташини.

"І від тоді — пише поет — я не можу позбутися цього спомину. Він затроює мені кожну хвилину щастя, розбиває мою силу й відвагу в нещастю. Він мучить мене грижею і мені здається, що все дурне, безцільне, жорстоке і погане, що я тільки зробив коли в своїм життю, кристалізувалося в конкретний образ отсього малого невинного замордованого пташка, щоб тим докучливіше мучити мене. Тихими ночами я чую, як той пташок тихо-тихо стукає дзьобиком о шибу і я прокидаюся зі сну".

Але не тільки наведені факти й деякі інші, як, наприклад, в пізніших роках життя поета його захоплення жіночою вродою, коли він темними вечорами тихцем, несміливо блукав попід вікнами львівських красунь, вказують на велику ролю уяви й почувань у його житті, але також велика, найкраща й найцінніша частина його літературної спадщини. Вже в найраніших роках поет захоплювався творами романтичного характеру. У першій своїй романтичній повісті п.н. "Петрії і Довбущуки" із захопленням пише він про оповідання Миколи Устіяновича, як відомо, наскрізь у романтичному стилю. За романтичною течією пішов поет у таких перлинах свого літературного дорібку, як оповідання "Мавка", повість "Захар Беркут", чудова лірична збірка "Зів'яле листя", з виразним захопленням народньою піснею, "Лісова ідилія", повість "Не спитавши броду".

Також описи природи, такі часті в творах Франка здебільша витримані в романтичному тоні. Для прикладу опис лісу в оповіданні "Мавка".

"Хата, де жила Гандзина мати, стояла на краю села. З трьох боків, не дуже далеко виднівся густий, темний, вічно журливий ліс, що шумів раз-у-раз та заводив якусь таємничу пісню. Дивна та пісня. Деякі її ноти щемлять у серці, мов недавня, ледве загоєна рана, інші рвуть думку з собою в темну, пахучу безвість, у якийсь безмежний, непрозорий простір, інші порушують самі глибокі і сильні струни в людській душі, будять бажання життя, енергію, охоту до невтомної праці, світлої будуччини, а ще інші навівають якусь невідому глибоку тугу на серце... Ця пісня лісу причарувала всю істоту Гандзі. Ві сні і на яві вона прислухалась до неї зимовими вечорами, коли теплий вітер колихав ледве ледве вогкі ще, а вже свіжими соками налиті гілляки, прислухалась до неї в пекуче літнє полудне, коли вітру не було чутно, а проте по верхівях лісових дерев ходив якийсь шепіт, мов зітхання, або мов сонне лепотання задріманих на сонячній спеці дерев. Дитяча уява день і ніч блукала по лісі, знаходила в його голосах відгомін своїх дрібненьких, а проте для неї таких важких і величних радощів і терпінь"...

І далі:

"що найкращого, найприємнішого затямила вона в своїм коротенькім життю,... Усе ж нерозлучно в'язалося з піснею лісу. Ах, як радо, з якою розкішшю слухала вона казок про лісових духів, про ті напівстрашні, напівпринадні твори народньої фантазії, а особливо про мавок з білим, як березова кора, личком і з довгими косами....".

Коли ж, ідучи за модними західньоевропейськими течіями та за великими зразками західньоевропейського реалізму і не без впливу наскрізь реалістично наставленого Драгоманова, Франко вступив у літературній творчості на шлях крайнього реалізму, що в деяких творах межує з натуралізмом, та в тому дусі й проголосив своє естетичне "кредо", що література повинна громадити й описувати факти щоденного життя, — то мусів звести боротьбу із самим собою, зробити насилля над власною вдачею, над власною психічною структурою.

І тут перше джерело його внутрішніх конфліктів, його душевної боротьби, бо, як сам себе поет схарактеризував, характеризуючи героя "Зів'ялого листя" — він був людиною "буйної фантазії, з глибоким чуттям, мало здібною до практичного життя, багатою на сили, здібності й охоту до праці, з поривами, невидними для стороннього ока, безмірно болючими для неї самої".

Літературна творчість була для Франка джерелом внутрішньої боротьби ще й тому, що поклав собі за завдання віддати свій талант на службу громадянству, хоч його душа мала свої власні потреби й бажала свободи й повноти вислову.

Коли вже мова про причини внутрішнього неспокою автора "Мойсея", то треба сказати, що поруч із боротьбою, зв'язаною з його творчістю, йшла в нього також боротьба при формуванні життєвого світогляду, при чому доводилось викорінювати

давні устійнені погляди, навички й традиції, щоб дати місце новим гаслам та ідеям.

Вкінці зводив поет внутрішню боротьбу з вродженою кожній людині потребою віри на релігійному полі.

Ця внутрішня боротьба: боротьба вроджених схильностей із накиненим хвилиною й модою характером літературної творчости, боротьба давніх навичок і традицій із новими гаслами прогресу, боротьба потреби віри з матеріялістичним світоглядом, боротьба суб'єктивних уподобань із обов'язком праці для громади і вкінці боротьба ідейної одиниці із загальним опортунізмом залишила незатерті сліди в його літературних творах. Вислів цій боротьбі дав Франко в безпосередній формі в "зимовій казці" "Поєдинок" і в двох поетичних творах: "Поєдинок" і "Похорон". Яка велика потреба, яка конечність була в нього скинути з пліч тягар сумнівів, неспокою, хвилювань, можна бачити з того, що до тієї самої теми поет повертає в різних хвилинах життя.

Поему "Поєдинок" розпочинає поет описом бою. Клубами вився дим... Ревли гармати, свистіли кулі. Униз валилися найпишніші стяги, падали престоли. В ряді борців ішов поет. Ішов під прапором законної влади проти бунтарів, що хотіли розірвати на части всі порфіри й корони".

"І ось — каже поет — ми ворога натисли!
Не тямив я, що діялось зі мною,
Лиш весь тремтів, палав, немов у грані...
"Смерть бунтарям" — із груди враз моєї
крик вирвався.
А в тім з пожару вийшов проти мене
Бунтар... В кожній черточці зі мною
Однакий вид: і ніс, і очі й губи,
Немов я сам перед собою стою!"

Я остовпів — говорить далі поет.

Якась безмірна, темна і глибока
Тривога ледом обдала все тіло...
А він глядів на мене ясно, сміло.
І чув я, що під поглядом тим трачу
Останню решту сили, віри в себе.

На запит поета, хто він,

"Він мовив, що він Мирон зветься,
Вказав на місце, де я родився,
Де вчився, що діяв".

На запит, чим докаже свою дійсність, він "альтер еґо" відповів:

"За волю люду, на котру ти важиш,
За хліб для бідних, за добро обдертих
Правдивий Мирон б'ється, не злякаєсь смерти.
А ти, що йдеш під стягами тирана,
Облитий кров'ю праведних героїв,
Ти смієш Мирона ім'я поганити?
Та хоч той голос, наче гостра криця,
Рвав серце й мене, з місця не вступився.
Лиш враз до ока піднялась рушниця..."

Поет стрілив, але ворог ані не змигнув із постави.

"Сам бачиш марність поривання свого"—
Сказав. Під вид мій дурно ти підшився,
Ніщо єси, щезай же до нічого.
Він стрілив. Я між трупи повалився". — кінчить поет.

У "Поєдинку" прозовім і поетичнім, до якого Франко не без глибшої причини, як "мотто" підібрав слова Ґете "Цвай Зеелен лєбен, ах, ін майнер Брүст", символізує він боротьбу, що йшла в його душі в хвилинах засвоювання нових ідей, які йшли в розріз із вкоріненими в життя давніх поглядів і навичок.

Як безсумнівний вислів внутрішньої боротьби поета, як вислід всіх тих настроїв, рефлексій, сумнівів і розчарувань, а може й докорів сумління, що зводились у його душі в зв'язку з його громадською працею, конфліктів із громадою, і далі у зв'язку з його десятилітньою службою "в наймах у сусідів" і тих думок, що ворушились у нього в зв'язку із статтею "Дер Діхтер дес Ферратес", повстала поема "Похорон", викінчена 1898 р. В епілозі до неї Франко доволі виразно говорить про генезу поеми, пов'язуючи її з власними переживаннями й рефлексіями. Місячної ночі сидів поет, і гіркі думи насувались йому:

"Чи вірна наша, чи хибна дорога?...
І чом у нас відступників так много,
І чом для нас відступство не страшне?
Чом рідний стяг не тягне їх до свого?
Чом працювать на рідній ниві стид,
Але не стид у наймах у чужого?
І чом один на рідній ниві вид:
Безладдя, завись і пиха пустая
І служба ворогу?...

У короткій знову передмові до поеми говорить, що його захопила ситуація, як великий грішник навертається на правдивий шлях візією власного похорону.

Сама поема розпочинається яскравою картиною бенкету. Велика заля світлом вся залита. Горять лямпи й рясні жірандолі. І повінь іскор, наче стежка бита, у дзеркалах великих ллється долі. Вибране вельможне товариство переможців сидить за столом. "Блиск туалєт аж сліпить око кволе, горять алмази, чути шелест шовку, а блиск очей красунь аж серце коле". Всі радісні, бо минув жах, минула небезпека. На бенкеті серед переможців зрадник Мирон пригадує собі, як ще вчора йшов він на чолі армії повстанців на кривдників одвічних".

Ті, які сьогодні так радісно бенкетують, учора ще із страху дрижали. І от до Мирона прийшов у час бою князь, якесь трійливе слово нашептав у вухо, і Мирон передався ворогам. Коли на бенкеті після промов Князя, Графа й Барона забирає слово Ґенерал, що признається до пошани для Мирона - ворога, але й до призирства для Мирона - зрадника, встає Мирон, говорить промову, повну крутих ско-

ків, у якій намагається виправдатись. При кінці промови кидає слова:

"Ненавиджу вас
Ви паразити з водянистим мозком,
Ви, неробучі, загребущі руки..."

Тоді ціла громада кидається на нього. Мирон виходить із палати у ясну, місячну ніч і зустрічає похорон. Іде з натовпом на кладовище, де з промов над могилою дізнається, що той небіжчик — він, Мирон. Упав він мертвий від зрадника і вбитий він не мечем, а словом, "що пихою злою диха". Коли Мирон зближається до тіла, обличчя мертвого наливається кров'ю. По цьому всі пізнають зрадника і кидають його до ями разом із убитим.

Безпосередній відгомін внутрішньої боротьби, внутрішніх душевних конфліктів найдемо також у багатьох ліричних поезіях Франка. Відгомоном його боротьби між потребами власної душі та свідомістю обов'язку громадської праці є поема "Іван Вишенський", дуже суб'єктивного характеру, трохи переладована реторикою, але з прекрасною піснею про вишневий цвіт і його пахощі. Як вислід непорозумінь поета з громадянством та тяжких глибоких його переживань із того приводу повстала також його наскрізь лірична поема "Мойсей" із прекрасним висловом почувань поета та його думок про Божу любов і Божу премудрість, — з чудовою піснею про Божу ласкавість:

"Із тривогою слухав Мойсей
Пітьми і блискавок мови,
Ні не чути серцю його
У них гласу Єгови.
І вернув понад горами грім,
З жаху іжиться волос,
Завмира серце в грудi... та ні
Не Єгови це голос
Поміж скелі завили вітри,
Їх сердитії нути
Кліщать душу, мов стогін, та в них
Ще Єгови не чути.
Ось із градом і дощ злопотів,
І заціпила стужа
І в безсиллі своєму душа
Подається недужа.
Та ось стихло, мли-води дзюрчать
Мов хтось хлипає з жалю,
З теплим леготом запах потяг
З терегінт і міґдалю.
І в тім леготі була
Таємничая мова,
І відчув її серцем Мойсей:
Це говорить Єгова".

Повищі слова — це вислід тієї боротьби, яку зводив поет на релігійному полі. Коли його розум диктував йому на заранні його творчости слабкі антирелігійні ельокубрації — душа поета, згідно із своєю потребою заговорила словами високої поезії.

Сліди таких релігійних хвилювань найдуться у різних творах Франка. Пощо, наприклад, уводить Франко в такому реалістичному оповіданні, як "Як Юра Шикманюк брив Черемош" постаті демонів: Білого й Чорного із словами Білого демона до Чорного: "В премудрій економії Творця ти (як символ зла) потрібний, та його шляхи темні перед нами так само, як перед очами смертних"? Це безсумнівний вислів хвилювань і неспокою поета і тієї глибокої душевної потреби, що знайшла високопоетичний вислів у "Мойсеї". Що така потреба в нашого поета була, це об'єктивно, спокійно й вдумливо виказав Володимир Дорошенко в останній своїй студії п. н. Пісня про Божу Любов, що її "серцем відчув Мойсей", доказує, що найкращі перлини події розсипав Франко, коли був собою, коли йшов за голосом своєї душі, коли перебував "у квітчастій країні мрій" і сідав, як сам висловився, на романтичного коня. Сидячи на цьому буйному, дикому коні, що не мав ні вузди, ні сідла, тільки розвіяну гриву й золоті підкови, дав Франко українському народові твори невмірущої ціни.

Ольга Решетило

КАР'ЄРА

Якби так можна відразу, за одну ніч стати великою, більшою і розумнішою від Нестора! Тоді б він не смів називати її жабою. І як глузливо він це сказав! А все пішло через мушлю.

Ліда казала Олі, що коли притулили мушлю до вуха, то чути розмови манюсіньких ґномів. А Нестор казав, що це фантазії. Потім вони зачали сперечатися і у висліді порвали дружбу назавше. Ліда віддала Несторові важні голляндські марки, його фотографію і... тихо схлипуючи, шукала в татових книжках незвичайних, мудрих слів. Засипляючи, бачила себе цілком дорослою, славною особою. Але це не сталося за одну ніч. Роки поволі звивали пасма завзятого змагу.

Ліда стала асистенткою проф. Ґреґа. Мешкала вибагливо, мала багато цінних дрібничок, оригінальні образи славних мистців, високоякісний одяг, збірку класичної музики, добрі поезії, тільки часом незрозуміла, трепітлива самота псувала її рівновагу. Не раз, коли приходила із шпиталю змучена, думки несміливо знімались... Чого ж так постійно працювати? Чи не належиться їй відпочинок? Десь далеко за мурами міста виріють птахи під блакитом, снується дим із паленого картоплиння, довжиться алея мінливих дерев...

Але Ліда зараз же переривала мрійливе дозвілля, швидко піднімалася з вигідної канапи і знов строго, зосереджено вичисляла собі, що конкретно має

ще зробити. Ага, перше усього переглянути пошту. Мама писала:... "Дикий виноград довкола ґанку побагрянів, ластівки вже збираються на церковній вежі, далії так чудово зацвіли і айстри. Чи не могла б ти приїхати хоч на кілька днів? Ми все тебе чекаємо".

Ліда вирішила поїхати.

Поїзд перетинав прямокутники переораних піль, задержувався на малих перестанках задовго й застоював час. Далекі, синьо-мідні ліси замикали обрій. Співподорожні нічим не були цікаві. Чиєсь обличчя, задивлене в простори, прилягало до вікна, може, знайоме? Ліда знов поглянула в тому напрямі. І воно поволі звернулось прямо в її сторону. Нестор??! Не може бути!

Вони привітались. По кількох реченнях конвенціональних звернень Нестор сміливо, з пересадною веселістю нагадав... Чи пам'ятає вона історію з мушлею, чи треба було бути такою непримиренною?

Ліда насторожено відповіла, що привиди минулого нераз псують гармонію гарних хвилин. Нестор замовк.

Коли поїзд задержався на стації Н., вони висіли. Йшли мовчки. Ліда рівнялась до розмірених, певних кроків Нестора. Осяяні незбагнутим виразніли його дорогі, дужі рамена... Чого ж вона не відписувала йому листів? Вони видавалися їй тоді слабим копіюванням старих романів. Але ж вона не мала часу, іспити за іспитами,... чи може притаєна давна образа?

Нестор прощається. Мусить ще вступити до панів Лісників. Його долоні затишні і приємно теплі.

Вдома було все по-давньому. Татове крісло, колекція вудок, рідкісних кактусів та рівні ряди старих знайомих книжок. На вечерю була теляча печеня, "мамин пляцок", довга розмова. Тато оповідав, що пструги в Лімниці, мабуть перевелися, бо він не наловив їх так богато, як минулих вакацій. Мама оповідала, що морелі малощо не примерзли цієї весни, але вона наготовила досить конфітур, й так нема кому їсти. Обоє питали, чи не знає вона яких нових ліків. Мама потребувала для радникової Рутської, бо нога в неї знов розятрилася, а тато хотів щось проти ревматизму для дир. Кодія.

Ліда відповіла на запити, а думки рівночасно розсновували ще раз недавні спостереження, що Несторова постава перейшла зміну, і його вії, темніші від заросту, кидали мрійливу, пристрасну тінь. Може спитати мами, так цілком байдуже, як про інших знайомих, чи він одружений, та з ким? Ні, нізащо!

Увечорі вони вийшли на веранду. На підлозі були порозкидані дитячі іграшки, навіть її старий медвідь "Дедо" лежав безпорадно розтягнутий. Ліда здивовано, з іронією в голосі спитала батьків, хто з них іще заінтересовані іграшками. Мама зачала пояснювати.

"Це діти Нестора, вони наші недалекі сусіди. Ліля, ціп'ятко, ще не вміє позбирати іграшок. Їй буде два рочки на весну, а Данилко завсігди гарно поскладає, але він дістав позавчора ровер та й з радости забув... Пані Аня дуже мила особа..."

Ліда турботно заважила, що волосся у мами цілком сиве, а голос хвилює прихованою тугою... Їй стало холодно, вона піддала думку вернутись до кімнати.

Другого дня Ліда йшла на прохід. На вогкому тротуарі лежало кольористе листя, немов грайливі дитячі долоні на зажуренім лиці.

Вевірки в'юнко плигали по галуззях. Ліда йшла поволі і пригадувала собі, котре дерево було її деревом та скільки їх було на тому боці, давно...

Нараз хтось задзвонив за нею і голосно вигукував... "Набік!, бо я їду."

Ліда оглянулася. На триколесі сидів хлопчик із визивним жмутом ясного волосся.

"А правда, що мій ровер голосно дзвонить?" сміло заговорив.

"Тато вчора казав, що тепер не можна йти до бабці Залужної бавитися, бо пані доктор зараз дасть вприск. А я тільки хотів спитати її, чи варта заміняти мій ножик за три австралійські марки, і я рано стукав так легесенько, але вона не чула".

Ліда слухала мови хлопчика, дивилася на смаглі, позбивані колінця, зворушливу подібність очей. Вона хотіла положити руку на його рамено, та й слухати, слухати і йти далеко тією самою алеєю. Але чомусь стояла замовкла, блідо усміхаючись. Нарешті, наче з просоння, промовила. Нехай він прийде до бабці бавитись, вона не привезла із собою жодних вприсків. А ровер його дійсно дуже голосно й гарно дзвонить.

Хлопчик круто забернув і ще раз задзвонив, ще голосніше. Від'їхавши кусень, пристанув і помохав до неї ручкою. Ліда відповла йому таким самим помахом. Довго дивилась услід за ним стривожена, розгублена... Їй здавалося, що колеса скреготіли настирливо: "кар'єра, ка-р'є-ра!" Вона рішуче приспішила крок.

ДО ЧИТАЧІВ "ОВИДУ"

Ще й цим разом появляється "Овид з припізненням, але сталося це лише з приводу технічних труднощів, що постали в наслідок перенесення його друку до Чікаґо. Була серія перешкод, що їх ніяк не можна було омінути, через брак покищо добре устаткованої української друкарні. Теперішнє припізнення наступило просто тому, що не було кому зробити на лінотипі набору для нових чисел. По усуненні цієї важливої перешкоди при помочі Української Друкарні в Чікаґо, випускаємо це число на 24 сторінки за січень-лютий, як ч. 1 за 1958 рік; березневе число друкується вже на 32 сторінки. В наступних числах видрукуємо додатково більше сторінок для вирівнання браку в перших двох числах, або видамо додатково окреме надзвичайне число журналу.

ВИДАВНИЦТВО

Л. Стаховський

ФРАНСУАЗА САҐАН: „ВІТАЙ СМУТКУ"

У французькій літературі відбувається цікаве явище: зріст кількости письменниць — жінок. Якщо колись роля жінки в літературі полягала в тому, щоб давати чоловікам теми для писання, і письменниці (Мадам де Ляфает, де Севінь, Мадам де Сталь, Жорж Занд, Коллет) були явищем дуже рідким, то тепер цей стан змінився. Рахують, що за останній рік на кожні три книжки , що вийшли у Франції, одна написана жінкою. І то пишуть молоді (Франсуаза Саґан має 18 років), пів-молоді (Дєнієля Юнебель 32 річна), зрілі (Сімона де Бовуар, авторка твору "Мандаріни", 47-літня) і навіть перезрілі жінки, як 52-річна Маргаріта Юрсенар ("Мемуари Адріяна"). Усі вони пишуть багато, і їх твори дуже різної вартости. Певною симптоматичною прикметою для нашої повоєнної здеморалізованої доби є те, що переважна більшість цих творів крутиться довкола сексуальних проблем, — і часто читаючи їх, маємо трохи ніякове враження, що письменниці з ексгібістичною насолодою роздягаються перед читачем до гола. Відчувається в них часто бажання перевершити Лоренса ("Любовник Леді Четтерлей") або й Франса Гарріса, хоч може це й просто улюблене французами бажання «epater le bourgeois». І саме молоді літераторки, що дазніше червоніли й уважали за гріх читати Жоржа Оне або навіть Мопассана, тепер самі пишуть такі книжки, що від читання їх почервонів би жандармський сержант.

Інакше кажучи, як за наших молодих літ панночок оберігали перед читанням творів деяких занадто відважних письменників, так тепер треба обороняти, хлопців перед творами деяких письменниць!

Таке загальне враження від читання сьогочасної "дамської" французької літератури — і це саме враження охоплює читача, коли він бере в руки роман молоденької Франсуази Саґан.

Вона народилась 21. 6. 1935, є донькою промисловця, виховувалась у монастирських школах, навіть прослухала кілька семестрів у Сорбоні. І відразу її перша книжка "Вітай смутку" викликала сенсацію, заслужила собі "Grand Prix de Critiques" і була проголошена літературним феноменом. Понад 250.000 примірників надруковано у Франції, твір перекладено на 14 мов. Слава, мільйони франків, подорож до Голівуду, купівля роману для фільмування — все це посипалось на молоденьку авторку. Знаючи ці факти, я з великою цікавістю схопився за книжку, як тільки вона появилась у Каракасі, сподівався знайти в ній щось надзвичайне із боку фабули, із боку психологічного трактування, стилю, глибини думок, тощо.

І коли скінчив читати, то, крім несмаку і потреби викупатись, нічого не відчував.

"Гора родила мишу".

Фабула роману банальна.

В одній віллі на французькій Рів'єрі провадять літні вакації Сесіль, 17 літня безжурна дівчина — метелик, що провалилась на матуральних іспитах, та її батько (Реймон), такий самий безжурний метелик, тільки 40-літній. Він удовець, і тому самозрозуміло, що з ним живе його чергова приятелька Ельза, мішанина професійної куртизанки й світської дами. Сесіль сприймає її присутність, як щось абсолютно нормальне і природнє, тим більше, що вона знає, що її батько міняє своїх приятельок кожних шість місяців.

Її відносини з батьком дуже приятельські, і вони дуже весело провадять час, купаючись, танцюючи в різних барах та касинах. Сесіль має роман із студентом прав, Кирилом. Із ним вона познайомилась на пляжі. Батько на їх відносини дивиться з доброзичливою усмішкою.

Відношення батька до доньки можна бачити із цього уступу:

"А як твої іспити?" (це питає Анна).

"Прорізалась!" відповідає із задоволенням. "Докладно прорізалась!"

"Ти мусиш їх знову складати в жовтні, за всяку ціну".

"Нащо?" вставив мій батько. "Я ось не осягнув диплому, а проте веду досить розкішне життя".

"Але ви від самого початку мали певне майно", відповіла Анна.

"Моя донька завше знайде мужчин, що будуть про неї дбати", сказав великодушно мій батько.

Не дивно, що на свого батька, що мав такі погляди на життя, Сесіль дивилась, як на Бога.

І все було чудово, та раптом, із незрозумілої для читача причини, батько запрошує до цієї самої віллі Анну, 42-літню приятельку його покійної жінки. Анна дуже витримана, гарна, надзвичайно інтеліґентна, — повний контраст до дурненької Ельзи та до бонвівана Реймона. Вона давно вже була ним зацікавлена, і кожному ясно, що запрошувати її провести з ним вакації, значило накликати на свою голову всякі ускладнення. Жадна тверда, нормальна людина цього не зробила б. Та без цього факту не було б роману.

Своєю духовною перевагою Анна відсуває Ельзу цілком у тінь, — і при першій же нагоді Реймон, захоплений Анною, відкидає, як зайвий баласт, Ельзу і хоче женитися з Анною.

Сесіль, із притаманним молоді еґоїзмом, відразу збагнула, що шлюб із Анною означав би кінець веселого та безжурного життя. Зрозуміла, що стане в їх житті новий порядок, поміркованість і мораль. І справді, Анна, ще бувши на правах приятельки, ві-

дразу забороняє Сесіль здибатися з Кирилом і жадає, щоб вона сідала за книжки і готовилась до матури.

Загроза щодо свободи спонукує Сесіль видумати хитрий плян, як позбутись Анни, дармащо до неї відчуває симпатію, пошану й навіть любов. У цім пляні їй мають помогти Ельза й Кирило. Вони мають перед Реймоном грати ролю закоханих і тим самим роздратувати його амбіцію.

І справді Реймон, що недавно відкинув Ельзу, побачивши, яку втіху вона знайшла в обіймах молодого Кирила, зачинає лютувати: і сам не гам, і другому не дам!

Сесіль навмисне веде свого батька в ліс, де він бачить Ельзу і Кирила разом.

Він каже:

"Сесіль, ця Ельза зробилась надзвичайно гарною".

"Кохання їй личить", сказала я.

"Ти ж не думаєш, що такий хлопчисько може забрати в мене жінку, коли я цього не хочу..."

"В цьому певну ролю грає вік", сказала я поважно.

Ранена амбіція жене Реймона в розставлені сіті, і Сесіль знов улаштовує так, що на цей раз Анна стає свідком нового рецидиву кохання Реймона до Ельзи. Сильно схвильована, зраджена Анна кидається до свого авта і вертається назад до Парижу, та в дорозі трапляється негода, і Анна розбивається на смерть. Авторка дає зрозуміти, що цей нещасний випадок цілком не був випадком, а що Анна поповнила самогубство.

"Анна нам зробила дорогоцінний подарунок. Вона нам дала неймовірну змогу вірити в нещасливий випадок. І ми скоро будемо досить слабі, щоб прийняти цей дарунок. Мені здається досить фантастичним, коли я нині говорю про самогубство. Чи можна позбавити себе життя задля таких сотворінь, як мій батько і я, сотворінь, що жадної людини не потребують — ні живої, ні мертвої? Між іншим, мій батько і я, ми завше говорили лише про нещасний випадок".

Цей "тріюмф" не дає Сесіль жадного задоволення. Горе і глибокий сум опановує батька й доньку. Одначе, за пару тижнів вони знову повертають до свого старого способу життя. Лиш часом перед очима Сесіль з'являється останній вираз лиця Анни, повний відчаю.

"І лише рано на світанку, коли я лежу в своєму ліжку і не чую нічого, крім шуму авт на вулицях Парижу, мені часами відтворює моя пам'ять літо із усіма його спогадами. Анна, Анна! Я все повторюю тихесенько в темноті це ім'я. І тоді в мені прокидається щось таке, що я сприймаю його із зачиненими очима і називаю на ім'я: смуток, вітай смутку!"

От і все. Не знаю, чим тут захоплюється світ. Повторюю — роман викликає несмак і почуття, що борсаєшся в якомусь болоті. Вся атмосфера роману нездорова. Деякі моменти видаються штучними, наприклад запрошення Анни на Рів'єру або невмотивоване психологічно її "самогубство". Вона ж, стара приятелька жінки Реймона, мусіла б знати його нестійкий характер. Також знає вона, що він живе з Ельзою, і тому дивно, що вона, інтелектуальна, софістикована жінка, так сильно переживає "рецидив" Реймона, що аж реаґує на нього самогубством.

Якби цей роман був написаний дорослим письменником, то він не викликав би жадної сенсації.

Сенсаційним і страшним є образ 17-літньої дівчини, наскрізь зіпсованої, аморальної, що вже все в житті спізнала і в усім розчарувалася. Для неї нема в житті нічого святого, головний інтерес її міститься в гонитві за задоволенням своїх власних еґоїстичних, суто вегетативних інстинктів. Читаючи цю книжку, набираєтесь страху за сьогочасну французьку (зрештою не тільки французьку) молодь. Невже вона така, як Сесіль — і рікошетом — Франсуаза? Книжка має одну вартість, а саме ту, що заставляє задуматись, як і яким способом зберегти наших дітей від тієї аморальної порожнечі, де живуть усякі Сесілі, позбавлені віри, ідеалів та чистоти. Думаю, що в першу чергу треба дбати про те, щоб книжки, подібні до творів Франсуази Саґан, не попадали молоді в руки.

УВАГА! ДІТРОЙТ УВАГА!

M. & O. GIFT — SHOP

6440 Michigan Ave. — Detroit 10, Mich.

Висилаємо пачки до всіх країн. Виконуємо письмові замовлення; листовно можна замовити в нас товар, а ми все полагодимо.

Маємо на складі до посилок: вовняні матерія ли, шкуру на черевики (юхт, бокс та інші), білизну, светри, нитки до вишивання, тощо.

Великий вибір українських плиток, а з окрема всі альбоми плиток Капелі Бандуристів.

На бажання висилаємо інформації і каталоги.

Скора обслуга.

СЕРЕД КНИЖОК

Євген Маланюк; Нариси історії нашої культури.
Нью-Йорк 1954. Організація Оборони Чотирьох Свобід України та Спілка Української Молоді. Сторін 80. Ціна $ 0.80.

Євген Маланюк має вже давно устійнене ім'я поета, блискучого есеїста, дослідника й критика літератури. Він теж пробував із успіхом досліджувати проблеми культури, чого прикладом може бути його оригінальна стаття в польському місячнику «Мархолт» у Варшаві 1936 р. п. н. «До типології культури», що згодом вийшла окремою відбиткою.

Однак, пишучи свої «Нариси», автор у кількох місцях застерігається що він не фаховець. На це ми скажемо: коли не справжній фаховець, то прекрасний інтерпретатор і популяризатор культурно-творчих процесів на Україні та блискучий аналітик найтиповіших виявів українського культурного життя.

Обговорювана тут книжечка складається з окремих нарисів (більше підходило б слово есеї) про «Геокультуру України» (один із найцікавіших розділів книжки), «Київську державу середньовіччя», «Добу барокко» в Україні і нарешті про «Ніч бездержавности» — розділ, що закінчує роздумування автора, а разом із тим перспективно висуває потребу дальшого досліду доби державности, що її автор заторкує тільки мимохідь, і культурних процесів України в останнім тридцятилітті.

У своїх нарисах автор використав першоджерела тієї теми — праці М. Грушевського, В. Щербаківського, І. Франка, В. Липинського й Д. Чижевського, як і свої власні, передусім присвячені Шевченкові й Гоголеві.

Хоч автор і застерігається щодо своєї «нефаховости», проте ми знаходимо в нього оригінальну концепцію поняття культури, що, на його думку, є певною величиною, скажім, стабільним елементом у житті кожного народу, тим часом, як напр., політика, як «функція організованости влади» (слова автора), є величиною змінною, відповідною до історичних процесів даного періоду.

Попри вмілість і тонкість дефініцій поняття і суті культури, автор творить власну концепцію культури у відношенні до регіону, і для цього поняття творить новий термін «геокультура» — очевидно за аналогією «геополітика» й виправдує рацію його застосування у відношенні до українських культурних вартостей. В аналізі культурних сил і рухів, що діяли на український «геополітичний» простір, автор детально зупиняється на все ще не полагодженім науковім спорі про норманську і антинорманську теорію української державности, при чому займає становище здецидовано антинорманське. На його думку, «арґументація Грушевського (чолового речника антинорманістичної школи) про «самозродження» Руси-України» доходить часом до границі наївности», ба що більше, за словами автора зраджує «якийсь особливий комплекс». Думаємо, що можна і треба полемізувати, коли йдеться про висвітлення всіх проблем, зв'язаних із прапочатками української зродженої чи накиненої державности, але приписувати титанові нашої історичної науки наївність чи «комплексність» — дещо неповажно... Бо в той час, коли М. Грушевський доказував власне «самозродження» Руси, і норманісти, і антинорманісти мали однакову силу аргументів. Найцінніше в книжечці Маланюка це майстерність аналізи, підтриманої переконливо історично-науковим матеріялом, і міцне підкреслення особливостей нашого культурного розвитку, що, не дивлячись на перехрестя історичного процесу, виявив свою силу і самобутність.

В книжечку включені врешті цікаві і вдумливі аналітичні досліди над проблематикою творчости Шевченка і Гоголя, як двох чолових речників української культури в «ніч бездержавности».

Як «Нариси» книжечка Маланюка безперечно черговий вклад в літературу предмету, але сучасне українське покоління на чужині чекає на синтезу — на підсумок того, що уявляла собою насправді Україна і її культура в тому геополітичному положенні, яке їй історична доля призначила, і які її вартості і якости в боротьбі за віднову вільної української державности на цьому терені.

М. Семчишин

«КИЇВ У ФОТОІЛЮСТРАЦІЯХ», Київ, вид. «Мистецтва», 1954 рік, I-XI Передмова і 131 стор. фотоілюстрацій, ціна в оправі 35 карб. Наклад 30.000.

Альбом, що лежить перед нами, справді символічний, пророчистий і багатомовний.

Видано його з нагоди «300 ліття возз'єднання». Тут слід зазначити, що спеціяльно створене на московський зразок слово «возз'єднання» («возсоєдінєніє») не тотожне з «приєднанням» чи «об'єднанням», а означає *поновне приєднання* раніше відірваної від єдиного цілого частини.

Передмова починається згадкою про поставлений окупантами в Києві пам'ятник Ленінові, де викарбовано слова: «При єдиній дії пролетарів великоруських (московських Р. П.) і українських вільна Україна *можлива*. Без такої єдности про неї не може бути й мови».

По цих словах безпосередньо починається новий уступ словами: *Сьогоднішній Київ* — столиця радянської України — є живим підтвердженням віщих ленінських слів».

Ми до цих слів можемо додати, що й альбом, що лежить перед нами, також є «підтвердженням» і *ілюстрацією* тих самих слів Леніна! Мало того: самі тільки що наведені слова є, всупереч звичаю совєтських передмов, вийнятково правдиві й глибокі.

Кожний рядок передмови, кожна сторінка альбому ілюструють переконуюче якраз те, *яка* Україна «можлива» при «дії московських пролетарів» і *якою* буде її столиця та *які* альбоми видаватимуть в ній.

Вже кілька рядків далі читаємо відому нам вигадку ще передреволюційних московських істориків, що її нині майже без змін завзято вбивають «вєлікорускіє» пролетарі в уперті «хахлацькі» голови. Читаємо: «Пам'ятки сивої давнини нагадують про минуле Києва — столиці могутньої держави древньої Руси, створеної *древнєруською народністю*, з якої походять братні російський, український і білоруський народи». Автора передмови, звичайно, аж ніяк не турбує, що ні в літописах, ні в чужих хроніках немає жодної згадки про існування за часів творення князівської Київської держави якоїсь «древнєруської народности». Є згадки про різні слов'янські племена в нашому початковому літопису, а се-

ред тих племен згадуються навіть чехи та моравяни, а коли й згадуються далі також слов'янські племена, що, змішавшись із фінськими племенами й татарами, створили московський нарід, то наш літопис не забуває підкреслити, що вони прийшли на землі, опановані київськими князязми, пізніше від інших і відзначалися вийнятковим цинізмом («сороміцькі розмови вели супроти батьків і супроти невісток, це в їх звичайна річ»).

Але цього не хочуть знати творці того «Києва», що зафіксований в альбомі; аджеж їм треба переконувати «совєтську людину» в тому, що наш князівський Київ був і ними будований, а не руйнований, і що вони, ті руїнники, є... «великими союзниками, вірними друзями і захисниками» українців!

Не забули вони і в «Передмові», і в альбомній частині згадати за будинок, де жив коротко Пушкін; згадали теж про пам'ятник генералові Ватуніну, про будинок, де жив Петро I, про пам'ятник Ленінові, Щорсові і т. д., але «забули» згадати про будинок, де жив Шевченко, та про ті численні історичні пам'ятки, що їх знищили москвини!

Так само не забули в «Передмові», подати, що в Києві є 35.000 студентів і що є 139 середніх шкіл, але... але цілком «забули» подати, скільки серед них українців та якою мовою вчать у тих школах, яке відсоткове відношення— між українськими й московськими викладами, що оплачуються з українських податків.

Але лишім «Передмову» і перейдім до «мови», себто перегляньмо зміст альбому.

В альбомі є 131 сторінка, а з них 105 сторінок — це світлини об'єктів, що не мають нічого спільного з Україною і Києвом, крім місця знаходження. В їх числі маємо сторінки, присвячені Ленінові, ген. Ватуніну, московським диверсантам, Петрові I — 7 фотоілюстрацій, а решта — це або будинки, збудовані *московською* червоною владою чи царською, або ж пропаґандові ілюстрації, що мають демонструвати адміністративну діяльність, промисловість, спорт чи культуру (не українську) Києва — центру одної з імперських провінцій.

Фотоілюстрацій, що знайомлять нас просто з Києвом, старим українським містом і певним осередком на *етнографічно*-українській території (*в тому числі* і ряду звичайних краєвидів, таких, як напр., «Дніпро з Володимирської гірки» або «на пляжі», є всього лишень 26 (двадцять шість), отже, лише *п'ята* частина цілости! Серед тих 26 фотоілюстрацій тільки *вісім* (8) знайомлять нас із *нашим* Києвом. Їх є так мало, що можна всі перечислити: руїни Золотих Воріт, пам'ятник Володимирові, вхід до Києво-Печерської Лаври, дзвіниця Софійського собору, пам'ятник Хмельницькому, св. Софія, брама Зборовського і Андріївська церква, що властиво вже будована московським архітектом. Як хто хоче, може ще додати досить сумнівної вартости пам'ятник Шевченкові, поставлений уже за червоної окупації.

Фотоілюстрації, пов'язані з українським (бодай мовно!) культурним життям, не менш красномовні. Ось, напр., на ст. 51 маємо «заключну сцену» (кінцеву) з опери Дашкевича «Богдан Хмельницький», що багато говорить. На ній бачимо збоку, на другому пляні, скромну постать Богдана Хмельницького; його можна помітити, уважно шукаючи за людиною, що держить булаву, а на передньому пляні розперся московський боярин-відпоручник зажерливої, брудної «нашої» «белокаменной Москви»!

В якому насвітленні подано взагалі *українську* культуру, також ясно: це розмальовані глечики й миски (ст. 103 «вироби народнього мистецтва, при чому «народній» тут у значенні «людовий»), це традиційний і визнаваний ще за царату «гопак» (ст. 51 і 59), капелі бандуристів (ст. 54, 58) і нарешті театр!

Театр, звичайно, має ілюструвати ту саму провідну ідею, що й альбом: на ст. 52 маємо сцену «з української» п'єси, де бачимо *глуху провінцію,* ґаночок провінційного дімка і типових дрібних підміських міщухів, а на ст. 53 сцену з твору Ю. Лермонтова, де бачимо інтеліґентів-аристократів, «лучшіх людей» — панів тої нещасної землі, панів, що стоять *над* тими провінціялами і *над* їхніми «столицями»! Цими двома сценами, поставленими поруч, вичерпано театральне мистецтво Києва.

Очевидна річ, що марно шукав би хтось у цьому альбомі світлин знищеного москвинами в 1934 році Михайлівського Манастиря (збудованого ще в 1060 році), зруйнованої у 1941 році Успенської Церкви, що її побудував гетьман Мазепа, і ним же збудованого катедрального собору Миколи Військового, що його так само зруйнували москвини в 1934 році, чи церкви св. Різдва; також не міг би знайти хочби світлин тих домів, що пов'язані з українським відродженням, де жили чи збиралися наші письменники, мистці, вчені.

Їх нема в цьому альбомі, а замість них є такі «дорогі» українському серцю доми, як напр., будинок, де в 1919 році містилася комендантура окупаційної залоги Києва, будинок, де «бував» Пушкін, або де жив московський письменник М. Горькій!

Переглянувши альбом, бачимо, що він добре ілюструє наслідки «дії» (як сказано на VI ст. «Передмови») «великого союзника і вірного друга та захисника» українців — «російського народу»!

Цікаво, який альбом видали б німці, коли б «Райхскомісаріят України» продержався був із десять років? Чи не був би тоді альбом переповнений фотоілюстраціями німецького будівництва і чи не було б і в ньому залишене для українців (бо ж «Україне»!) гопак, народні керамічні вироби та поруч із Шіллєровськими «Розбійниками» чи не було б «випадково» заступлене театральне мистецтво сценою хоч би з «Як ковбаса та чарка»?

Щодо технічного боку, то як папір того «альбому», так і ілюстрації, є багато разів гірші, ніж папір і ілюстрації хоч би цього числа «Овиду».

Р. Паклен

Злива літературних альманахів у підсовєтській Україні.

До 40-річчя жовтневої революції готується Україна між іншим зливою альманахів, де витратиться масу паперу і фарби, щоб підлабузнитись Москві за поневолення нею України. Київ, Харків, Львів, Чернівці, а за ними ціла низка інших обласних і районових міст заповіли видання свого «альманаху». Коли пишемо ці рядки, то либонь більшість із них, а може всі, вже появились. Яка шкода, що спотворена тематика висмоктує сили теж справжніх талантів, що в інших умовинах могли б творити мистецькі речі тривкої вартости.

СПОРТ

Редаґує мґр. І. Красник

УСЦАК

Організація «Українська Спортова Централя Америки й Канади» (УСЦАК) була заснована два роки тому в Торонті на спільних зборах, скликаних із ініціятиви двох спортових союзів із Америки й спортових товариств із Канади.

За необхідну передумову успішної праці цієї організації серед української молоді на фізкультурному відтинку поставлено чітке усвідомлення завдань і умовин, серед яких їй приходиться працювати, та методів, що в даних умовинах уможливлювали б успіх.

УСЦАК має характер триступневої організації: 1. Рада з Управою, 2. Делеґатури, 3. Товариства або секції товариств. УСЦАК об'єднує тепер 23 Т-ва, що належать до трьох делеґатур:

1. Делеґатура СУАСТ-Сх. (9), 2. Крайова Делеґатура на Канаду (8), 3. Делеґатура СУАСТ-П (6).

Не можна з'ясувати правильно праці УСЦАК-у, не подавши хоча б телеґрафічним стилем стану нашого спорту в нових місцях поселення.

На всіх 23 членів УСЦАК-у 18 управляють копаний м'яч. За окремими ділянками спорту, можна б устійнити такі показники: 1 товариство — 8 ланок, 6 товариств — 4-6 ланок, 8 товариств — 2-3 лан. і аж 8 —товариств — 1 ланка.

Найбільше поширені в нас чотири ділянки спорту: коп. м'яч, спортові гри, столова ситківка, шахи.

Копаний м'яч — це ділянка спорту, де ми мали найбільше досвідчених змагунів, змагунів, що здобули нам місце на Олімпіяді ДП в Німеччині і грали в передових закордонних дружинах.

Рівень цього спорту в нових країнах поселення (головно в ЗДА) був доволі низький, і наші дружини здебільшого належали до «тап тімів» своїх Ліґ.

Цілий ряд копунів входив у склади репрезентацій Ліґ т. зв. «Ол Старс», один змагун був у тімі ЗДА на Олімпіяді в Мельборні.

Дружиново ми здобули цілий ряд перших місць у своїх стейтових чи провінційних Ліґах і одну крайову першість — «Україна» Монтреаль.

В останньому часі досвідчені копуни почали залишати зелену мураву, уступаючи місце молодим змагунам, що не завсіди були як слід приготовані до важких боїв на грищах.

Наші спорт. т-ва, не маючи ще як слід підготовленого молодняцького приросту, йдуть по лінії найменшого опору і приймають чужинців, що в щораз більшій кількості з'являються в наших товариствах (головно в Канаді). Щоб цьому явищу протидіяти, УСЦАК у своїх грах за першість встановив найвищу норму — тільки 3 копунів чужинецького походження.

Коли сяк-так можна б оправдати участь чужого елементу в грах за чаші, то ніяк не можна оправдати клюбів, що до нормальних ігор за першість виступають у складі аж із двома третинами чужинців.

Дивне становище займають наші часописи, що цей стан оправдують, мовляв, ми колись здобували славу чужим, хай тепер чужі нам помагають.

Наші власні змагання за першість відбулися тільки в двох Делеґатурах (ще не докінчені), бо в Канаді Ліґа, де є 2 наші репрез. Клюби, перебуває поза рямцями зорганізованого спорту (фіфи).

У цій ділянці спорту помітні нездорові прояви, що в майбутньому загрожують звести укр. спорт на манівці. Було багато за останній час скандальних випадків на спортових майданах: я боюсь, що в цьому випадку ми також будемо в перших рядах. З цим явищем мусимо боротися; треба буде безнастанно пригадувати укр. командам і поодиноким копунам принципи справжнього спортовця, бо не один гарний осяг наших дружин негайно пропадає, коли станеться менша чи більша авантура на грищі.

Спортові гри — це друга найпопулярніша в нас ділянка. Найбільше відбиванкових дружин має СУАСТ-Сх., однак, найвищий рівень репрезентує Торонто, де маємо три рівнорядні дружини, «СУМ», «Україна» і першун УСЦАК-у «Тризуб».

З приємністю хочу відмітити, що жіноча відбиванка, що її на початку репрезентували в нас 2 канадійські дружини, нині має вже 4 дружини на терені СУАСТ-П.

Кошівку в нас має тільки Торонто, а саме «Тризуб» і ново реактивована дружина «Україна».

У столовій ситківці жіноцтво ще не стоїть певно, а позем у чоловіків і юньйорів середньо- добрий.

У шахах маємо цілий ряд добрих шахістів, як от мґр. М. Турянський, Кулик, Юсин на чолі з проф. Ст. Попелем. Дотепер найбільший успіх українських шахістів — це перше місце проф. Ст. Попеля в турнірі «Норт Вестерн Чемпіоншіп» в ЗДА.

Теніс, що в нас в краї належав до спорту аристократії, з огляду на коштовність виряду, тут щораз краще розвивається і першенство УСЦАК-у в індивідуальних грах здобув п. П. Грицай, «Леви» Чікаґо.

З інших ділянок спорту, круглі вправляють «Леви» — «СУМА-Крила» Чікаґо, гаківка — «Черник» Дітройт, лещетарство — «КЛК» — Торонто і «Леви» Чікаґо.

У цьому році відбулися в нас перші легко-атлетичні змагання, організовані «Сумом-Крила» Чікаґо, та плавацькі змагання, організовані «Левами» — Чікаґо.

Наша участь у Проводах Ліґ амер. чи канад. мінімальна, бо, як мені відомо, наші делеґати займають чи займали чільні становища лише в таких осередках, як Дітройт, Торонто, Чікаґо, Рочестер — і це, мабуть, все. Цього дуже мало. Якщо хочемо зрозуміти американців чи канадійців, то мусимо включитися в ці ділянки їхнього життя і звідси можемо мати вплив на справи, що безпосередньо нас заторкують.

Нарікання у пресі, що тут не так, як у Європі, або не так, як би ми хотіли, нічого не поможе, хіба пошкодить і так уже «нездорову» нашу публіку до непотрібних авантур на грищах.

Стан українського спорту в Америці й Канаді під організаційним оглядом можна б прирівняти до стану з часу постання Українського Спортового Союзу 1926 р. на Зах. Землях України.

Дальша плянова розбудова нашого тіловиховання та спортового життя залежить не тільки від кількох осіб Управи УСЦАК-у, а й від усього нашого спортового активу.

Перші Звичайні Загальні Збори УСЦК-у відбулися 28. грудня 1957 р. в Торонті при співучасті 9 Товариств із ЗДА та Канади.

Збори схвалили працю Управи (з признанням для Президії Управи) і обрали Керівні Органи на 1958/9 рр. у складі: Голова Ради д-р Ф. Жарський, з-голови Б. Синишин, члени проф. А. Андрухів і пані І. Дубас.

Управа вдруге перейшла до Чікаґо. Її творять: мґр. І. Красник — голова і реф. В.У.В., з. голови сотник М. Врублевський, секретар і скарбник інж. В. Левицький, реф. спорту і суд. д-р А. Хрептовський, реф. пропаґанди й преси О. Гайський. Референтуру Верифікації і Дисципліни очолив д-р В. Віpщук. Контрольну Комісію творять: мґр. Я. Рак, О. Скоцень і В. Рибак.

РУХОВИКИ НІМЕЧЧИНИ В ЗДА

Німецький Олімпійській тім (8 чол. і 6 жінок) робить турне по ЗДА. На імпрезі в Чікаґо 19. січня ц. р., крім німецьких олімпійців, виступало понад 100 руховиків (чок) із різних гімнаст. т-в міста з вільними вправами. Тім цей відбуде 18 імпрез (в Нью-Йорку 22. лютня) в ЗДА.

ЖІН. ДРУЖИНА ЗДА — ПЕРШУН СВІТУ

На другому світовому першенстві жіночих кошівкових дружин, що відбувся в жовтні (від 12-26)в Рійо Де Жанейро, репрезентація ЗДА, вираючи у фіналі з Совєтами у відношенні 51:48, здобула чемпіонат світу в кошівці. Ця перемога важлива тим, що тім ЗДА, який складався з осіб з різних клюбів, не відбув перед тим ані одних тренінґових змаганъ.

ПОПУЛЯРНА РАДІОГОДИНА

В ЧІКАҐО

п. н. "ГОЛОС СВОБОДИ"

З авдиціями Союзу Українок, СУМА і АБН.

EV 4-5348
2 рази в тижні:
Год. 6.30 вечора.

Л. І С. САМБІРСЬКІ
— П'ЯТНИЦЯ — СУБОТА —

2243 W. THOMAS STR.
2 рази в тижні:
W. H. F. C. 1450 — F. M. 97,9

ПОДАЄ:

Міжнародний політичний огляд і коментарі, вісті з України, новини з українського громадського життя, передачі для дітей і молоді, літературно-музичні авдиції, гумореси, спортову радіохвилину, передачі про Україну англійською мовою, виступи представників Товариств, календар імпрез, інтерв'ю, оголошення купців і промисловців та інші цікаві новини.

Д-р Ст. Самбірський виробляє також забезпечення на доми, меблі, життя й т. п.

ЗАГАДКИ

Подав Зенон Івасиків

ХРЕСТИКІВКА Ч. 3.

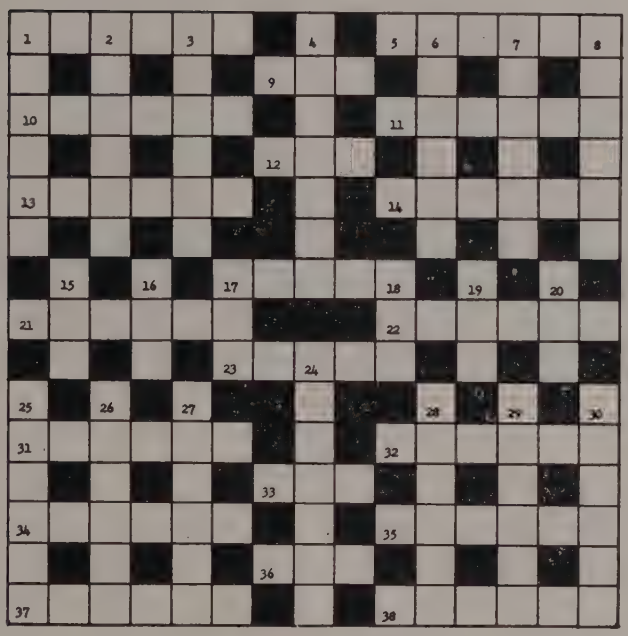

Доземо:

1. Рід дерева. 2. Падуча зірка. 3. Місто в Норвегії, славне з боїв у другій світовій війні. 4. Рід школи. 6. Американський стейт. 7. Старшина в козацькому війську. 8. Рід дерева. 15. Володар у давній Росії. 16. Інакше розіграна в грі, в шахи. 17. Музичний інструмент. 18. Татарська оселя. 19. Рід стручкової рослини. 20. Інакше густий старий ліс. 24. Група людей, вибрана для переведення якоїсь імпрези. 25. Одна з американських територій. 26. Кімната-робітня маляра - мистця. 27. Гать, вал із землі, для регуляції ріки. 28. Зарис, що визначає зовнішню форму речі. 29. Степень в українському війську. 30. Грошева кара.

Поземо:

1. Частина японської одежі. 5. Назва біблійного міста, що було знищене за гріхи його жителів. 9. Лісова русалка. 10. Важкий хворобливий сон. 11. Уживається до накривання столу. 12. Староруський лісовий бог. 13. Археологічна доба. 14. Країна в Африці. 17. Країна в Азії. 21. Ріка в південній Америці. 22. Назва фантастичного острова з ідеальним громадським ладом. 23. Хижа птиця. 31. Інакше буква. 32. Дуже маленька тропікальна пташка. 33. Інакше лихий дух, чорт. 34. Інакше доля. 35. Триніжок, уживаний для фотографічного апарату. 36. Рід білої зброї. 37. Хемічна речовина з гострим запахом. 38. Інакше винайм, рент.

ШАРАДА Ч. 3.

Перше — це монета у французькім краю.
Друге буває часто там, де в шахи грають.
Друге-перше острів (лиш військо на ньому),
А третє — бог сонця в Египті старому.
Перше-друге-третє, розв'язка готова —
Назва немалого, в Азії, острова.

РЕБУС Ч. 3.

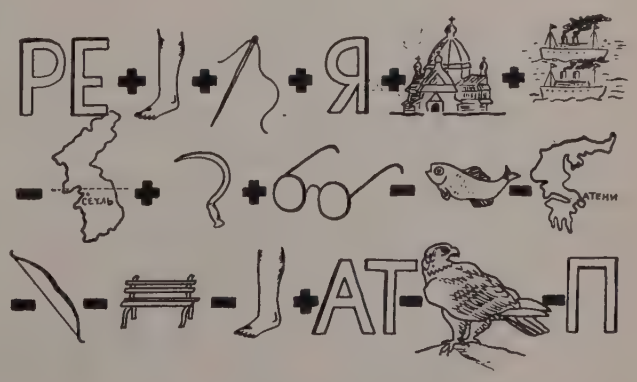

ЗАМІСТЬ $ 38.90 ЛИШЕ ЗА $ 33.90

на сплати по одному долярові тижнево можете придбати тепер

комплет видань Видавництва М. Денисюка
22 дотепер видані книжки в твердій оправі з позолоченням

Замовлення слати на адресу:
MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING CO.
2228 W. Chicago Avenue, Chicago 22, Illinois — U. S. A.

ПЕРШІ УКРАЇНСЬКІ ПЛАТІВКИ

LONG PLAYING HIGH FIDELITY

Наспівані Катедральним Хором Української Автокефальної Православної Церкви Св. Тройці в Нью-Йорку, диригент ІВАН ТРУХЛИЙ.

1) УКРАЇНСЬКІ КОЛЯДИ Й ЩЕДРІВКИ

П'ятнадцять коляд і щедрівок, опрацьованих Лисенком, Стеценком, Ступницьким, Леонтовичем та Кошицем.

2) МИСТЕЦЬКІ ТВОРИ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКОВНОЇ МУЗИКИ

1. «Благословен, хто йде во ім'я Господнє!» — Кошиця; 2. «Отче наш» — Кошиця; 3. «Херувимська» — Музическу; 4. «Нині відпускаєш раба Твойого» — Архангельського; 5. «Покаяння» — Веделя; 6. «Слава на небі Богу» — Бортнянського; 7. «Господи, почуй молитву мою» — Архангельського; 8. «Хваліть ім'я Господнє» — Іванова; 9. «Тебе Бога хвалимо» — Бортнянського. — Зміст і стислу історію коляд та церковного співу, як і переклади текстів, подано в англійській мові. — **Ціна одної платівки — $4.95.** При замовленні більшої кількости, відповідна знижка. Просимо замовляти у видаництві, або набувати в крамницях.

ВИДАВНИЦТВО ДЗВІНИЦЯ
BELFRY RECORDS

P. O. BOX 254, Madison Sq. Sta. **New York 10, N. Y., USA**

Випродаж! **Випродаж!**

ВИСОКОЯКІСНИХ ДІЯМАНТІВ

і

ШВАЙЦАРСЬКИХ ГОДИННИКІВ

по низьких цінах

по $ 9.95

M. J. HARRIS JEWELERS INC.

1949 West Chicago Avenue Tel.: SE 3-5755

Продаж і виявлювання всіх родів фільмів, виконування репродукцій і копій світлин та документів

PHOTO CAMERA SUPPLY

R . LAWRIW

2216 West Chicago Ave. ARmitage 6-4190

DARC
PHOTO
SALON

DARC
PHOTO
SALON

DARC
PHOTO
SALON

ДАРК

Модерне фотографічне студіо в Чікаго, славне мистецтвом між своїми й чужими.

2059 CHICAGO AVE. CHICAGO, ILL. HAymarket 1-2254

УВАГА! РАДІОСЛУХАЧІ м. ЧІКАҐО УВАГА!

Слухайте на радіовисильні ВОПА на хвилях 1490 або Ф. М. 102,3 радіопересилання

Щодня від понеділка до п,ятниці рано 7-7.30
Директори: З. Голубець, Р. Дубляниця, В. Іващук і Р. Турянська.

Субота: 7-8 вечора — В. Іващук і Р. Турянська

У програмах «Голосу України»: політичні новинки й коментарі; вісті з українського культурного й господарського життя; спортові передачі, комунікати і повідомлення товариств, літературно-музичні передачі; музика поважного й легкого жанру; оголошення купців і підприємців.

BLACK STEER

MEAT MARKET

ВОЛОДИМИРА ШЛАПАКА

в Чікаго

М'ясні продукти
домашнього виробу
европейським способом

Продаж у власних крамницях:

2713 West Division Str.

— AL 2-6650 —

1957 West Chicago Avenue

— TA 9-6795 —

ПРОДАЖ
ЧОЛОВІЧОГО, ЖІНОЧОГО
ОДЯГУ Й ҐАЛЯНТЕРІЇ

Поручає всякого роду чоловічі убрання, готові й роблені на міру

ВЕЛИКИЙ ВИБІР СОРОЧОК, КРАВАТОК І БІЛИЗНИ.

Жіночий відділ має на складі повний вибір:

* блюзок
* суконок
* спідничок
* пончіх
* торбинок
* купелевих костюмів
* та всякого роду жіночої галянтерії.

ЗАГЛЯНЬТЕ Й ПЕРЕКОНАЙТЕСЯ!

NATIONAL SECURITY BANK of Chicago

1030 WEST CHICAGO AVE.

Він має повне довір'я вкладників і підприємців у Чікаго. Всі його поручають усім, бо знають, що це солідний банк, відомий із усебічних послуг, що їх виявляє однаково великим підприємцям, як і малим вкладникам.

Відкрийте собі ощадностеве конто в нашому банку ще сьогодні і переконаєтеся з власного досвіду, що наш банк — справді солідний банк.

Кожної хвилини служимо порадою в усіх фінансових справах.

Ваші конта забезпечені до $10.000.00.

Наш банк відкритий кожного дня в тижні з виїмком неділь і державних свят.

ЦЕ ВАШ БАНК

NATIONAL SECURITY BANK
OF CHICAGO
CHICAGO AND OGDEN AVENUES

ЧОМУ КУПУВАТИ ПІВ ТЕЛЕВІЗОРА ?

Якщо Ви купуєте телевізор без UHF, то Ваша приємність і Ваше задоволення не будуть повними, а половинчастими!

НОВИЙ

RCA VICTOR TV

With all-channel UHF-VHF TUNNING

Уможливлює Вам кожну телевізійну передачу в крузі свого засягу

ТЕПЕР ВИ МОЖЕТЕ КУПИТИ ВСЯКИЙ МОДЕЛЬ RCA Victor TV ШАФКОВИЙ, РУЧНИЙ (ПЕРЕНОСНИЙ) ЧИ СТОЛИКОВИЙ З ВІДБОРОМ УСІХ ПЕРЕДАЧ ЗАСЯГУ UHF & VHF!

Вже ніколи більше не будете задоволені лише «половиною» TV!

Негайно огляньте новий модель RCA Victor TV вузької будови, з чистим звуком і гострими — наче в дзеркалі — образами!

The Southbridge II (21TC284) extra-powerful 21-inch console. Three wood finishes. $000.00

ALPHA FURNITURE CO.

735 QUEEN ST. WEST —.. Tel.:. EM. 3-9637

TORONTO, ONT.

ОЩАДЖУЙТЕ, АЛЕ ПЕВНО ЩАДІТЬ!

ПЕТРО ПУЦИЛО — екзекутивний директор Спілки

ТРАЙДЕНТ у ЧІКАҐО каже:

Є РІЗНИЦЯ, ЯК ВИ ЩАДИТЕ — І ДЕ ВИ ЩАДИТЕ

ТО МАЛО — ОЩАДНО ЖИТИ І СКЛАДАТИ ГРОШІ, ТРЕБА ЩЕ ЗАОЩАДЖЕНІ ГРОШІ ВМІТИ ЗАБЕЗПЕЧИТИ ВІД МОЖЛИВИХ УТРАТ, — ТРЕБА ВМІТИ ЇХ БЕЗПЕЧНО ЗДЕПОНУВАТИ.

Він далі пропонує:

1. Зложіть їх у ТРАЙДЕНТІ, що має державне забезпечення на людські ощадності, ознакою чого є знак:

FEDERAL SAVINGS AND LOAN INSURANCE CORPORATION — SAFETY OF YOUR SAVINGS INSURED UP TO 10,000.

2. Зложіть їх у ТРАЙДЕНТІ ще й тому, що це найстарша того роду наша установа в Америці, бо заінкорпорована в 1913 році.

3. Зложіть у ТРАЙДЕНТІ, що приймає депозити теж поштою з цілої АМЕРИКИ й КАНАДИ і ПЛАТИТЬ 4% ДИВІДЕНДИ ДВА РАЗИ РІЧНО на 30-го квітня і 31-го жовтня. Гроші, здепоновані до 15-го дня в місяці, приносять відсотки вже першого дня цього місяця.

В добі літаків нема різниці, де живете,
ТРАЙДЕНТ є Вашим Сусідом.

TRIDENT Saving & Loan Association

1935 West 51st Street CHICAGO 9, ILLINOIS Tel.: PRospect 8-5800